

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

1895–1995

Az Erdélyi Református Theologiai Fakultás jubileuma



Kecskeméthy István
(1864–1938)

az Erdélyi Református Egyházkerület Theologiai Fakultásán
a bibliatudományok tanára, jeles hebraista, bibliafordító

1995. július

VI. évf. 7. sz.

Tartalom

Atyáink bizonyágtétele

Kecskeméthy István: A szőlőtő. Hóseás 10,6a.8.....	323
Nagy Attila: ház haza	325

Vasárnapi prédikációk

Balogh Béla: Isten országának megnyerése. Máté 13,45–46	326
Bustya Dezső: Próbák között. Márk 6,45–52	328
Csiha Kálmán: A völgyben. Máté 8,1–3	331
Imre Lajos: A keresztyén ember és a helyes társadalmi rend. Máté 20,20–28	333
László Dezső: Erőszakoskodás Isten országáért. Máté 11,12	337
Lészai Lehel: Simon mágus tévelygése. Apostolok cselekedetei 8,9–24	340
Nagy István: Az élet feltétele. Ámós 5,6a	343
Werner Pfendsack: A kétségbeesés örvényében. 1Királyok 19,1–18	346
Werner Pfendsack: Ajánlás és parancs. 1Királyok 19,19–21	349
Ravasz László: Isten nagyobb, mint a mi szívünk. 1János 3,18–22	351

Vasárnap délutáni prédikációk

Adorjáni Nagy Aranka: Az útmutató Isten. Zsoltárok 25,4–5	354
Maurice Devaux: A sánta meggyógyítása. Apostolok cselekedetei 3,1–10	355
Sepsy Károly: Rend a lelke mindennek. 2Thesszalónika 3,6–18	357

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Csiha Kálmánné: Emmaus felé. Lukács 24,29	360
---	-----

Temetési beszédek

Balogh Béla: Folytonosság. Máté 7,21	361
László Dezső: Az Úr adta, az Úr vette el. Jób 1,21	362
Nagy Attila: mintha volna	364

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Nagy László

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának

nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Számítógépes szedés, tördelés: Török-Czirmay Ágnes



Atyáink bizonyágtétele

Kecskeméthy István

A szőlőtő

Hóseás 10,6a.8

5x6 soros strófa. Duhm két darabba vágja, és összesen 9x4 soros strófára osztja, mert a 6b, 7. vt. is itt hagyja, holott az máshova való. Marti egy darabba veszi, de csak 7x4 soros strófát számol, mert a többi törli. Izráel minden gondját a kultuszra fordítja. A politikai anarchia (2a, 3. v.), a mély erkölcsi zuillottság (4. v.) nem érinti. Ő csak aranyborjújáért és oltáraiért aggódik (5.) Ezért Assúr összetöri maccébáikat, lerontja bámáikat, úgy elpusztít mindent, hogy ők kétségbeesésükben azt kívánják majd, hogy a hegyek borítsák el őket.

Első strófa: 10,1. v. Izráel olyan dús, mint a dús szőlőtő; de minden erejét a kultuszba öli. *Dús héb.*: „terjeszkedő” *szőlőtő Izráel*, gefen ugyan nőn., de itt hímnemű jelzővel van. *Gyümölcsöt rak magára*. Itt a gyümölcs révén a szőlőtőről vett képet elhagyja, és Izráelről beszél tovább: *Amily sok volt gyümölcse*, le a st. constr. feloldására szolgál, *Oly sok oltárt csinált*, héb.: „sokasított oltárokat”, a mizbeckót elől a le praepositio, mint hiba, törlendő; *Amily jó volt országának dolga*, *Oly szép maccébákat csináltak*. A macc. 1, 3, 4-nél. jesavveh helyett olvas Marti: ná'veh = „szép gyümölcse van”; Oettli arámosan: jaszgi', Duhm héberesebben: jaszgeh = „gyümölcsöt nevel”. De sivváh „rá tesz” értelemben is használtatik, 1. Zsolt 21,6; 89,20. Héjtibú helyett Duhm: héjtik lú; bár itt a többes szám érthető onnan, hogy Izráel gyűjtőnév.

Második strófa: 2a. és 3. v. E miatt az elhibázott „buzgóság” miatt most bűnhődni fognak, mert teljes köztük a vallási és állami anarchia, amiből fog következni az, amit a 3-ik strófa elmond. 2a.v. *Megoszlott*, olv. chulloq a szívök; politikai viszályokba merültek; *Mostan bűnhődni fognak*. A 2b. v. a 6a. v. után volt eredetileg, tévedésből került ide; visszateendő. Közvetlen folytatás a 3. v., mely azt magyarázza, hogy miért fognak bűnhődni. *Mert most*, a jelen zűrzavaros helyzetben, *azt mondják*, az a közfelfogás, hogy *Nincs királyunk nekünk* = teljes anarchiában élünk, amikor mindenki azt teheti, ami neki tetszik, *Mert nem féljük Jahvét*, a politikai anarchia oka az istenfélelem meglazulása, amivel együtt jár a hatóságok tekintélyének és általában a társadalmi rendnek megdőlése. *És a király mit csinálhat nekünk?* Ebből látszik, hogyan kell érteni azt, hogy „nincs királyunk nekünk”: hol van, hol nincs; de mikor van is, akkor sincs. Nem csinálhat alattvalóinak semmit, sem meg nem védheti, sem féken nem tarthatja őket. Remek festése a II. Jeroboám utáni időkben uralkodóvá lett néphangulatnak. A M chálq-ját sokan így fordítják: „sima, család volt a szívök”, de ez az összefüggésbe nem illik bele. Duhm jechazzeqút olvas helyette: „megkeményítették szívöket”; de a próféta itt nem a keményszívűségről, hanem a politikai anarchiáról és annak következményeiről beszél. Sokkal jobb ennél a LXX: emeviszan = „megosztották szívöket”, de mivel az ige egyesben van, jobb a V: divisum est cor eorum. Ennek megfelelőleg olvastunk mi puált, jesámú ebben az összefüggésben nem = bűnösök (Duhm), hanem = „bűnhődni fognak”. Marti az egész distichont törli; pedig az egész 3. v. s kv. csak ennek alapján érthető. A 3. vben hi'attáh tényleg a 2. v. a'attáh-ját veszi fel, mint Duhm helyesen mondja, és nem = „már” (Marti), sem „igen, akkor” (Nowach, Kám), sem „hiszen most” (Keil), sem „bizony most” (Rev., Izr. magy.); de nem is azt magyarázza, mint Duhm mondja, hogy miben áll Izráel szívének „megkeményítése” és bűnössége, hanem azt okadatulja, hogy miért kell bűnhődniök. Éppen ezért a 3b. vben kí ló helyett nem szabad veló-t olvasni, mint Duhm, mert az előtte levő éjn melek lánú nem a nép kívánságát vagy hangulatát (nem: Hinweg mit dem König!), hanem ténymegállapítását fejezi ki: „nincs királyunk, vagy ha van is, annyi, mintha nem volna; és ez a tény bűnhődésük okozója; a következők pedig ennek a ténynek adják okát, és ezzel annak is, hogy miért

oly büntetésre méltó ez az állapot: azért, mert ennek oka az, hogy sem Istennek, sem királynak tekintélye nincs. Marti e stichost, „Mert nem féljük Jahvét” törli, mert Hóséa kortársai azt hitték, hogy ők a legbuzgóbban szolgálják Jahvét. Mintha ez arról való bizonyágtétel volna, hogy ők nem Jahvé-imádók! Duhm pedig vehammelek-et törli, vele a szép parallelizmust is.

Harmadik strófa: 4 és 5a. v. A legborzasztóbb társadalmi bűnök vannak napirenden, és Samária erre ügyet sem vetve, az ő borjúiért aggódik! 4. v. *Eseteket beszélnek*, nem „szavakat”; „összevissza”; „sokat”, „hiábavalóságokat” stb., mint rendesen fordítják; hanem megtörtént dolgokat. És nem a királyok beszélnek, sem a nemzet az Istennek; hanem a közönség egymásnak beszéli el a napirenden levő eseteket: *Hamis esküvés, szövetségkötés*, ezek vannak folyton napirenden a kül- és belpolitikában, valamint a társadalmi, üzleti és családi életben. *S virul a jog, mint a pipacs mező barázdáin*, héb: „És virul, mint a pipacs, Jog. mező barázdáin”. A 3. vben megnyilvánuló közfelfogás hatásának rajza ez, és aki ezt törli (Marti), a gerincét veszi ki az egésznek. Olyan elvadult erkölcsi és jogrend hatalmazott el a társadalomban, amely éppen annyira van ott helyén, mint a pipacs a megművelt barázdákon — a tiszta búza helyén. Valóban „szellemes kritikája a politika által való jogbomlasztásnak” (Duhm); 5a v. És mikor ilyenek az állapotok, mikor minden veszendőben van, sőt már elveszett, ami egy nemzet életének tartalma lehet, akkor *Bétáven* (valószínű, hogy ezt a 4, 15. v. alapján változtatták így meg „Bétel”-ből) borjújáért, leelőlt helyett a LXX-val, és a következő strófában idevonatkozó egyes suffixumoknak megfelelőleg le'égel (l. 8,5). *Fél Samária lakosságá sákán* (st.c.) gyűjtőnév értelmében, nem szükséges sóknéjre igazítani. Ez meg szellemes kritikája annak a zsidó (és egyéb) vallássosságnak, mely a vallás legnemesebb lényegét lábbal tiporja, de héjához görcsösen ragaszkodik.

Negyedik strófa: 5b, 6a és 2b v. Magyarazza, hogy miért fél Samária lakossága: mert az a veszély fenyegeti „borjú”-ját, hogy Assúrba vitetik 5b v. *Mert*, a kí magyarázólag, *gyászol* (a perf. a múltban kezdődött, de még a jelenre is átfolyó cselekvést jelöli, felesleges veje'ebal-ra igazítani) *érte*, a borjúért, *népe*, Samária lakossága, a bétheli borjú népe, mert Béthelben állami szentély volt (l. Am 7,13). Itt közbeszúrt egy későbbi frástudó egy megbotránkozó megjegyzést: és papjai, kámár vagy kómer = „bálványpap”, ezen e tehetetlen borjún, mely nemhogy segíteni nem tud, hanem még aggódni kell érte, ezen vigadnak, ennek dicsőségén! Micsoda esztelesség ez! A következő kí tehát az első kí által kezdett mondatot folytatja: mert gyászol érte népe, *Hogy fogságba megy* (perf. confidentiae) *tőle*. 6b v. Az (acc. a passivum mellett, l. Ges K. 26 121. §) ti. a borjú is, mint már annyi más kincs, kivált Menáhem alatt (l. 2Kir 15,19 s kv.) *Assúrba vitetik*, jubal a já'bal hofalja, az 'ótó mi-att, vagy a LXX után nem szükséges jóbflú hifilre igazítani (Marti, Duhm), mert ezt már semmi esetre sem maguk viszik, mint az eddigi ajándékokat, hanem hadizsákmányul fog elvitetni *Áldozatul a nagy királynak* (l. 5,18). Ebben van a gúny: ez olyan „mincháh” lesz, aminek a felajánlását meg sem várják, hanem elviszik maguk. Pedig ez a legdrágább Samáriának. Azok a szövegváltoztatások, amik a strófa első sora után lévő beszúrást illetik vagy azzal kapcsolatosak, önmaguktól esznek mind, bár igen sokan vannak és „érdekesek”. Ide illik 2b v. *Ő szegi nyakát oltáruiknak, Pusztítja el maccébákat* (l. 3,4; 10,1). Assúr, akinél segítséget keresnek, az fogja elpusztítani szenthelyeiket, amelyekben jobban bíztak, mint Jahvéban. Ez lesz a büntetés. A 6b és a 7. v. azon a réven kerülhetett ide, hogy Efraim megszegényüléséről szól, ami az illető szerkesztő véleménye szerint abból következik, hogy a borjú Assúrba vitetik; de ez egy egységes négysoros strófa, mely az összefüggést itt zavarja, és a prófécia befejezését anticipálja. Mivel egy prófécianak elég egy befejezés, tegyük ezt vissza oda, ahova jobban is illik, a 10. v. után.

Ötödik strófa: 8. v. A büntetés színezése. 8.v. *És elpusztulnak a bűn bámái*, Bétháven helyett itt célzatosan mond 'áven (=bűn)-t, nem helynév gyanánt, hanem éppen köznévv gyanánt, mert valamennyi bámát érti alatta az egész országban. A bámákra nézve l. Ám 7,9. Ezek a bámák *Izrael vétke*, ugyanolyan értelemben, mint

ahogyan Ám 8,14 „Samária bűnének” mondja a kultuszt. Nem azért, mert magaslatokon, vagy pláne mert nem a jeruzsálemi templomban van berendezve; hanem azért, mert ahelyett, hogy a Jahve és népe közt az életközösséget bensőbbé, erőteljesebbé és gyümölcsözőbbé tenné, ellenkezőleg, éppen kiszorítja őket a lelkekből. A kultusz pótolja az Istent: ez Izráel vétke. Később, a deuteronomiumi reform után természetesen úgy értették e nyilatkozatokat is, ahogyan ők akkor gondolkoztak, hogy ti. itt abban van a bűn, hogy a jeruzsálemi templomon kívül van a kultushely; de ez csak azt mutatja, hogy a gyakorlati élet és a papok, meg a theologusok és írástudók a próféták szárnyalását nem mindenben tudják követni. Ezért helytelenül járnak el azok, akik Wellh. után az 'áren és chattá-t szavakat törlik azzal, hogy az ily kifejezés, hogy „a bűn bámái Izráel vétke”, a későbbi korra utal. *Tövis és túske jó fel oltáraik körül, a legkultiváltabb, a szent helyek elvadulnak: S szólnak a hegyeknek: takarjatok be minket, És a halmoknak: essetek mireánk!* Hogy azok a hegyek és halmok, amelyeken kedves bámáik voltak, legyenek temetőikké. Oly nagy lesz a pusztulás és miatta a nép keserősége. Megrázó befejezése az egész végig erőteljesen vitt prófécianak.

(1924)

ház haza

légy hazám és hazám
házak és hazák helyett
hazudtolj meg engem is
mint az előítéleteket

mert szeretőnek kevés
de túl sok sérelemnek
az aki fájja tudja
roncsa valami védelemnek

hazudtolj meg engem is
mondd hogy nem szabad
ölelésben elhullatnunk
magam és magad

légy hazám és hazám
házak és hazák helyett
utódok elé térdepelve
emeljünk rájuk kelyhet

Nagy Attila

Vasárnapi prédikációk

Balogh Béla

Isten országának megnyerése

Alapige: Máté 13,45-46

Bibliavetítés: Lukács 18,15-23

A mai alkalommal Isten országa megnyerésének a kérdése foglalkoztat bennünket. Jézus példázata a drágagyöngyről azt szemlélteti, hogy annak, aki Isten országába szeretne bejutni, azt kell élete fő céljának tekintenie. Éspedig úgy, miként a példázat-beli kereskedő mindenét eladta, mindenétől megvált, csak hogy annak az egy szem gyöngynek a birtokába juthasson.

Lássuk mindenekeelőtt azt, hogy mit jelent Isten országa. „Ország” szavunk mostanában nem tündököl eredeti értelmében, mert nem abban a formában használjuk, mint korábban. Népünk eredetileg az úr szóból vezette le ezt a kifejezést. Az úr szó jelentését ismerjük: az úr az, aki saját jogkörén, saját birtokán belül rendelkezik. Szellemi és anyagi kincsek gazdáját szokás úrnak nevezni. Minél több van a javakból valakinek a tulajdonában, annál nagyobb úrnak számít. Birtokán belül a gazda az úr, ott az ő érdekének, az ő akaratának kell érvényesülnie. Ekképpen az a terület, amellyel valaki rendelkezik, amely fölött ő az úr, az annak az „úr-szága” Hasonló képző segítségével születhetett egy másik szavunk az anyagi javak jelzésére: ez a „jóság” kifejezésünk. Ha Istenre vonatkoztatjuk ezt a levezetést, akkor világos, hogy mit takar az Isten országa kifejezés: Isten országa az a terület, ahol Isten az úr, Isten országa az ő felségének uralkodási területe, az a hely, ahol az ő akarata megvalósul. Lehetne bőven szólni arról, hogy ez a terület kívül esik-e vagy sem a mi tapintható, érzékelhető és megmérhető világunkon. Jézus azt tanítja ezzel kapcsolatosan Lukács evangéliumában, hogy Isten országa nem itt van vagy ott van, hanem tibennetek, tiközöttetek van.

Jézus szavaiból azt kell megértenünk, hogy Isten országát ott találhatjuk meg, ahol az ő uralmát elismerik, ahol őrá hallgatnak. Ő azáltal ura, gazdája mindennek, hogy minden látható és láthatatlan az ő szavára állott elő. Mindannak, ami szent szavára előállt, egyedül ő a megtartó ura. Szentírásunk újra és újra kiemeli azt, hogy az Úr mindenkéül fölött országol. Több énekünkben is megtaláljuk Isten hatalmának a dicséretét. És még több éneket ismerünk, amely azt kéri, hogy Isten uralkodása jöjjön el a földre és töltsse be azt. Azért van ez így, mert a hívő ember tudja, hogy ebben a mi világunkban nincs minden rendben. Még csak nem is kell a hit látása ahhoz, hogy belássuk, mennyi nyomorúság, mennyi visszásság van szűkebb és tágabb környezetünkben. Csaknem minden ember, vallásától, világnézetétől függetlenül, belátja azt, hogy nem élünk egy tökéletes világban. Ilyenkor kérdezi a hit: hol látszik meg Isten országlása, uralkodása? Honnan lehet tudni, hogy ő ennek a földnek a gazdája? Hiszen úgy tűnik, mintha földünkön a gonosz, a káosz, az ínség, az igazságtalanság, a jogfosztottság, a kiszámíthatatlanság uralkodna.

Erre a fontos megfigyelésre válaszunk a következő: Isten uralkodása ott ismerhető meg, ahol annak helyet adnak. Egészen egyszerűen mondva: ahol Jézust befogadják. Jézus így prédikált: elközelgett, itt van az Istennek országa. Miként beszélhetett Jézus ekképpen? Úgy, hogy az ő szíve teljesen ki volt tárva a mennyei Atya akaratától. Úgy, hogy Jézus életében teljességgel érvényesült az Atya akarat. Ne feledjük el azt, hogy Jézus az Istentől elidegenült, vagy még portosabban mondva, Isten ellen lázadó világba jött. Egy olyan embervilágba, ahol egyre kevésbé érvényesült Isten uralma az egyes emberek életében. Aki ismeri a Bibliát, az tudja, hogy az Úristen azért választotta ki a régi időkől fogva Ábrahám népét, hogy ennek életében mutassa meg hatalmát és erejét, vezetését és akaratát, egyszóval a maga Úr voltát. Azért választotta ki a zsidókat, hogy történelmükben megmutassa: igényt tart az emberek szívére. Mert itt, az embernek szívében kezdődik el az Isten országlása. Ezért is mondja a

Példabeszédek könyve: Minden féltett dolognál jobban őrizd meg szívedet, mert abból indul ki minden élet (4,23). Amikor a szívünkbe bevonul Jézus, aki elhozta e földre az Isten országát, akkor elmondhatjuk, hogy — íme — az Isten országa mibennünk van.

Azonban azt kell látnunk, hogy sem más népek, sem az ószövetségi választottak nem tudták teljesíteni Isten elvárását. Pedig Isten a maga világ fölötti világából, vagyis az ő mennyei országából újra és újra kijelentette a maga akaratát, és újra és újra bejelentette igényét az emberi szívekre. Éreztük-e valaha azt, hogy ő hozzánk — ma élő emberekhez is — szól? Vagy csak a magunk akaratára hallgattunk, és csak az volt számunkra a fontos, amit a mi akaratunk diktált? Mai fogalmazással szólva: volt-e antennánk annak felfogására, amit ő üzen, amit ő mond életünk felől? Amikor ezt kérdezzük magunktól, szemünk előtt lebeg az a sok ellentmondásos és felháborító dolog, amit a mindennapok forгатagában tapasztalunk magunk körül?

Csak hogy azt kell mondanom, hogy ha nem halljuk meg Isten szavát a magunk életére vonatkozóan, akkor mi sem vagyunk különbek a tőle elszakadt világnál, amely egyre távolabb kerül attól, hogy Isten országává váljék. Akkor a mi lelki világunkban ugyanaz játszódik le, amit környezetünkben megítélünk, és ami miatt annyit didergünk, elégedetlenkedünk, méltatlankodunk és zúgolódunk.

Lássuk azért, hogy mit tehetünk Isten uralmának, az ő országának megvalósulásáért a magunk életében.

Két történetet hallhattunk Jézus életéből, amelyek világossá teszik számunkra azt, hogy miként lehet a miénk Isten országa. Az első történet Jézusról és a kisgyermekéről szól. Az elbeszélés minden időre kedves marad a kicsiny, szerény, egyszerű gyermeki szívvel megáldott embereknek. Szülők vagy pedig nagyobb testvérek mennek Jézushoz, hogy a velük hozott kicsiket megáldja. Jézus ebben nem lát semmi kivetnivalót, és kész arra, hogy teljesítse kívánságukat. A tanítványok azonban zaklatásnak vélik a jövevények kegyes kérését, és megkísérlik távol tartani vagy legalább eltanácsolni őket Jézus közeléből.

Mi vitte erre a tanítványokat? Egyrészt az, hogy tanúi voltak annak az esetnek, amikor mesterük visszautasított két patvarkodó atyafit. Pedig ezeknek is jámbor óhajuk volt: Jézus tegyen igazságot közöttük. A tizenkettő úgy vélte, hogy ezúttal ők maguk vágnak elébe annak, hogy bárki is csak úgy egyszerűen elrabolja Jézus drága idejét. Hiszen olyan sokan jönnek szakadatlanul az Úrhoz, hogy már nagyon a terhére lehetnek. Mi szükség van vajon arra, hogy rendkívül elfoglalt Mesterük ilyen tudatlan népséget megáldjon és imádkozzék fölöttük? Mivel ez nem lehet komoly dolog, jobb, ha eltűnnek! A Mester annál sokkal fontosabb valaki, semhogy ilyen apró emberekkel bíbelődjék. Hiszen ezek még azt sem tudják, hogy mi az áldás értelme és lényege. Még azt sem tudják, hogy mi az imádság. Azonban minden másképpen történik. Jézus ottharaszta a kicsinyeket, a buzgó tanítványokat pedig kioktatja: „Az ilyen gyermekeké a mennyeknek országa.” Meg vagyok győződve arról, hogy egy életre megjegyezték azt, amit Jézus nekik mondott.

Érezhető, hogy a tanítványok buzgóságán csorba esett, s egy kissé leforrázva állnak Jézus közelében. De vajon miféle lélek és öntudat volt bennük az, amit így vissza kellett nyesni? A mindenkori vallásos ember öntudata, aki beképzeli magának azt, hogy ő többnek számít Jézus előtt, mint az, aki távol van tőle. Akinek több az ismerete, azt a mennyből jobb szemmel nézik. Isten nem személyválogató. Isten országa felől nézve minden ember egyformán drága neki, minden embert egyaránt szeret. A különbség abban van, hogy a vallásos ember tudja azt, hogy őt az égből szeretik. De azt is ugyanilyen jól kell tudnia, hogy ha ő többet tud az Isten országa dolgairól, az nem lehet az önhittség, az elbizakodottság forrása, hanem egyedül csak az odaadóbb szolgálat mozgatója.

A tanítványok nagy leckét kaptak. De hadd kapjon leckét a mi gyakran bíráló öntudatunk is, amellyel Urunkat bántjuk. A lecke pedig ez: „Aki Isten országát nem úgy fogadja, mint a gyermek, az nem jut be oda.” Mit gondoltok, testvéreim, miért mondja Jézus ezt? Azért, mert a gyermek nyílt szívű. A gyermek tágra nyitott szívvel születik. Érezzük-e, hogy mekkora felelősség hárul ránk? Mert a ránk bízott gyermek

szívét nekünk kell odavinni Jézushoz, aki örök értékekkel töltheti meg azt. De nem ez most a témánk. Ma elsősorban azt keressük, hogy miként tudnánk gyermeki nyíltsággal fogadni Jézust, aki életünkbe is kész elhozni az Isten országát. Bárcsak ne akadályozná semmi gát, semmi bűn, az észnek semmilyen korlátja azt, hogy Jézust a mi életünkbe befogadjuk.

Mert van ilyen akadály. A gazdag ifjú története megdöbbentő módon mutatja, hogy még a mélyen vallásos ember életében is lehet ilyen akadály. Ha figyeltük a történetet, az elején az a kérdés hangzott el: „Mit cselekedjem, hogy az örök életet elnyerhessem?” Ismeretes, hogy Jézus előbb vallásossága és engedelmissége felől kérdezi emberünket. Ekkor kiderül, hogy itt minden rendben van. Ifjúságától kezdve istenfélő életet élt. Mondhatjuk úgy is, hogy mindeddig dicséretesen viselte magát, jelesen vizsgázott. Jézus azonban továbbmegy: Add el mindenedet és oszd szét a szegényeknek, és jersz a mennyben, és jer és kövess engem. De ez az ember, aki mindeddig jelesen vizsgázott, most megbukik. Jézus pedig szomorúan ezt fűzi hozzá esetéhez: Milyen nehezen mennek be a gazdagok az Isten országába.

Honnét van az, hogy Isten országának küszöbén elbukik az ember? Ez onnan van, hogy Isten országa nemcsak rendkívüli nagyság, hanem egyben páratlan kincs is. Ehhez fogható nincs a földön, de még az emberi képzeletvilágban sem. Azt mondanánk mindennapi nyelven, hogy abszolút dolog. Mindenekelőtt örök, vagyis idő fölötti. Ezenkívül benne abszolút gazdagság és abszolút jóság, abszolút szépség és abszolút igazság uralkodik. Aki ezt meg akarja ragadni, annak el kell hagynia az időt, a viszonylagost. Erről van itt szó, de ez a szó nagyon komoly szó.

Aki nem látja be, hogy az abszolútért fel kell adni minden viszonylagost, az nem méltó Isten országára. Ezt az igazságot csupán érzékelteti a példázat az igazgyöngyről, amelyre rábukkanva a kereskedő mindenét eladta, csak hogy azt megvehesse. Hadd kérdezzem meg tőled: van-e valami életedben, amit többre tartasz az Isten országánál? Van-e valami, amit nem tudnál elhagyni, ha Jézus kérné? Ha van efféle, akár személy, akár terv, akár jószág, bármi vagy bárki, akkor nem vagy alkalmas az Isten országára. Akkor a te szívedben még nem Isten az Úr, hanem valaki vagy valami más.

Mi akkor a megoldás? Kérni kell azt, aki tehetetlenségünkben meg tud váltani, azt, aki irgalmából meg tud menteni minket. Kérjük Jézust, aki azért jött, hogy bennünket az ő mennyei örökségében részesítsen: Uram, ne engedd meg, hogy kimaradjak az Atya országából. Ámen.

Bustya Dezső

Próbák között

Alapige: Márk 6,45–52

Bibliolvasás: Márk 6,30–44

A bibliolvasás rendjén olvasott történet, valamint alapigénk nemcsak egymást követik a Bibliában, de össze is tartoznak egymással. Mondhatnánk: az ötezer ember megvendéglésének története életünk ünnepnapjait, a tanítványok próbára tétele pedig hétköznapjainkat mutatja. A tanítványok részesei voltak Jézus nagy csodatételének, a szívüket boldogság töltötte el. Ehhez a boldogsághoz hasonló részint az az öröm, mely a vásárnapi istentiszteleten tölt el bennünket. De utána jönnek a munkás hétköznapok, amelyek során gyakran fog el bennünket a kételkedés: vajon ezek között is velünk van Jézus?

Erre a győtrő kérdésre ad előbb megszágyenítő, utóbb mégis biztató feleletet a felolvasott Ige. Hármass próbatételt kell a tanítványoknak kiállaniuk, s bár ezek mindenikében elbuknak, mégsem volt hiábavaló a próbák sorozata! Azok során a tanítványok látása tisztult, hitük megerősödött. Nekünk is erre a belső világosságra, hitbéli erőnyerésre van szükségünk!

I.

Történetünk azzal kezdődik, hogy Jézus parancsol a tanítványoknak: szálljanak hajóba és menjenek a Galileai-tenger túlsó partjára, Betsaida felé, míg ő elbocsátja a sokaságot. Az ötvenével, százával „virággyásokként” letelepedett és csodálatos módon megvendégtelt embersereg tehát fölkerelkedik. Feledhetetlen marad a vendégség emléke, amelyben a Jézus által tördelt kenyérdarabokkal mintha az ő szívének egy-egy darabját vették volna magukhoz. Egy szebb, tisztább, boldogabb élet járta át őket, s valóban úgy érezték, hogy ők az Úr dicsőségére pompázó virágok. De az ünnepi percek elröpültek, a nép visszatért az élet verejtékes igája alá, a tanítványok pedig a tónak a hanyatló nap fényében csillámló, csendes tükrére. Ünnepléses csönd vette őket körül, és amikor az est homálya lágyan ráborult a tóra, kigyúltak bennük az emlékezés fáklyái, s a csodálatos, szent lakomáról magukkal hozott áhítat egészen hatalmába kerítette a lelküket. A csillagok biztatóan tekintettek le rájuk, és fényes üzeneteket hoztak nekik az égből: nagy diadalokról, fényes dicsőségről.

De egyszerre elborul az ég, kiterjeszti sötét szárnyait, s haragos hullámokat ver a víz tükrén. Szemükbe csapnak a habok, és hiába feszítik meg minden erejüket, nem tudnak előrehaladni: „...a szél szembefú vala velük...” Ilyenkor be kell vonni a vitorlát és neki kell feküdni az evezésnek. Ellenszélben, viharban, sötétségben, a messzinek tűnő, láthatatlan partok felé.

Ez az ellenszélben való evezés, ez a küzdelem a tenger közepén képe lehet a mi mindennapi életünknek. A tanítványok egymagukban vannak a tengeren, mert Jézus, miután elbocsátotta a sokaságot: „...fölméné a hegyre imádkozni”. Emberi látás szerint a tanítványok magukra maradtak. Sokszor lehet ez nekünk is fájdalmas tapasztalatunk. Tudjuk, hogy Jézus győzött az élet gonosz hatalmasságai felett, sőt magát a halált is legyőzte, de most úgy véljük, messzire van tőlünk. Nemcsak egy tengerparti dombra ment föl, hanem felvitetett a mennyekbe, s így távol van tőlünk. Vannak ilyen válságos órák, amikor Jézus közelségére a legnagyobb szükség lenne, de a tanítványainak nincs részük abban. Milyen kétségbeesetten kiáltunk ilyenkor feléje! Vagy milyen csüggedés lehet úrrá a lelkünkön! Akár Mária és Márta lelkén, amikor testvérüket, Lázárt meghalni látták és Jézus nem jött, nem segített!

De ez a magunkra hagyatottság csak látszólagos, és Istennek hála, a hívő életében csak egy bizonyos ideig tart. Utána megszégyenülve tapasztaljuk meg, hogy nem volt igazunk, Jézus nem hagyott magunkra bennünket. Az Ige három szavában találunk vigasztalást: „És látá őket.” Mi úgy gondoljuk, hogy aki imádkozik, az közben nem figyel másra. Jézus azonban istenemberi mivoltában úgy társalog az Atyával, hogy közben szeme a tanítványokon van! E tényből kettős üzenet szól mihozzánk. Egyfelől az a vigasztalás, hogy a legnehezebb küzdelmekben, a legsötétebb kétségek között, életünk legválságosabb óráiban se feledjük azt, hogy Jézus szeme rajtunk van. Másfelől az intés, hogy legbuzgóbb imádságainkban se feledkezzünk meg az emberekről, embertársainkról, akiknek szolgálatára rendelt bennünket az Úr!

II.

Jézus tehát látja a tanítványoknak a tenger közepén folyó meddő küzdelmét a viharral. Előbb tekintetével követi őket, majd „az éj negyedik szakában hozzájuk méne a tengeren járva”. A tanítványok az éj háromnegyed részét a viharral való viaskodással töltötték. Megfáradtak és elcsüggedtek. És amikor Jézus a tenger színén járva hozzájuk közeledett, ez újabb rémületbe ejtette őket. Nem ismerték föl Jézust, valami tüneménynek, „kísértetnek vélték”, és kiáltozva riadoztak tőle. Nem örültek neki a bajban, hanem félték tőle, s amikor már közöttük ült a hajóban, akkor is félelemmel egyes bámulattal néztek reá.

Hányszor voltunk, vagyunk mi is így Jézussal! Hányszor elment előttünk ő az élet viharaiiban, hányszor leült mellénk szélről hanyatott sajkánkba, hányszor szólított bennünket szerető szóval, meleg biztatással, de mi nem tudtuk, nem mertük a kezét megragadni, nem mertünk a keblére borulni! Vajon miért? Mert nem ismertük őt

olyan igazán, miként kellett volna, mivel nem tudtuk, hogy ő a bűnösök barátja, a mi barátunk, aki nem azért jött, hogy a habokban elmerítsen bennünket, hanem azért jött, hogy a hullámokból kiemeljen, kőszirtre állítson minket!

Lehet, hogy sokszor közelgetett hozzád is az Úr olyan sajátos módon, hogy nem ismerted fel benne áldott jótévedtet. Lehet, hogy félelmes szíved éppúgy rémüldözött, mint a tanítványoké. De azok félelme és rémülete csak addig tartott, amíg Jézus meg nem szólalt. Csendes, biztató szava mindjárt megfejtette a félelmes titkot: nem ellenség, hanem a legjobb barát közeleg. Jézus szava csak ennyi volt: „Biztatok: én vagyok, ne féljete!”

Ebben a rövid mondatban több van félelmet elűző bemutatkozásnál. Nem csupán az „én” hangsúlyos ebben a mondatban: Én vagyok; azaz én, Jézus, akit ti ismertek; hanem a „vagyok” ige! Jézus: a „vagyok”, az örökké élő, aki mindig velünk van. Olyan kijelentés ez, amelynek csak Mózes kapott az égő csipkebokornál, ő is a „vagyokkal” beszélt. A „vagyok” öltött testet Jézusban. Boldog meglepetés ennek a megtapasztalása: ijesztő veszedelmek látszata mögött a „vagyok” rejtőzik, ő, akinek szavától elmúlik szívünk minden félelme. „Sorsunk sötétlő árnya közt szent arca rejtezik.” Csak halljuk meg mi is felénk zendülő szavát!

III

Ám a tanítványoknak egy harmadik próbatételen is át kell menniök. Elsőként az szégyenítette meg őket, hogy Jézus a hegyről is követte őket mindent egybefogó tekintetével. Másodsor azon döbbsentek meg, hogy a fel nem ismert Jézus „el akar vala haladni mellettük”. Mindnyájan látták őt, de egyikük sem ismerte fel. Harmadszor arra kellett szomorúan rádöbbsenniök, hogy „...nem okultak a kenyereken, mivel-hogy a szívük meg vala keményedve”

Nem a tanítványok külső látásával volt a baj, hanem a belsővel! A kenyerek csodájában tapasztalhatták, hogy Jézus úr az anyag fölött, hatalmában áll megsokasítani a keveset. Márk evangéliumában két fejezettel előbb olvassuk a tenger lecsendesítésének a történetét (4,35–41). A tanítványok ott is nagy félelmet éreztek, talán még jobban rémüldöztek, mint amíg a vihar tartott, és azt kérdezték egymástól: „Kicsoda ez, hogy mind a szél, mind a tenger engednek neki?” — Itt most újabb ismeretet szereztek Jézusról: a tenger, ez a félelmes, ellenséges hatalmasság, nem nyelte el őt. Úgy járt a vizek hátán, akár a szárazföldön. A tanítványok elméjébe nem fért bele, hogy azt az Urat látják maguk előtt, aki mind a tengernek, mind a szárazföldnek egyaránt parancsol.

A szív keménységével van baj a mi esetünkben is! Nem a külső látásunk romlása, hanem a belső látásunk gyengesége vagy hiánya az igazi veszedelem! Annyi csodáját ismerjük Urunknak, életünk válságos óráiban, a megpróbáltatások között annyiszor csodálkoztunk és álmélkodtunk az ő hatalmán, és mégis kételkedünk benne. Ez a kishitűség, ez a bizalmatlanság az, amivel fájdalmat okozunk Urunknak!

„Biztatok: én vagyok, ne féljete!” Ma is így szól hozzánk az élő Jézus Krisztus. Könyörögjünk hozzá belső látásért, igaz és erős hitért. Ennél a belső látásnál észre fogjuk venni, hogy Jézus figyelemmel kíséri életünket és küzdelmeinket. Sohasem hagy magunkra, hanem ígérete szerint velünk van minden napon, mind a világ végezetéig. Ámen.

A völgyben

Alapige: Máté 8,1-3

Bibliailvasás: Lukács 9,28-37

Ez a felolvasott Ige egy nagy sokaságról beszél. Egy nagy sokaságról, amely Jézussal ment a hegyre, egy nagy sokaságról, mely Jézussal szállt alá a völgybe.

Ha e nagy sokaság felől érdeklődünk, a Szentírásban azt látjuk, hogy ebbe a nagy seregbe sok helyről jöttek az emberek: Júdeából, Galileából, Jeruzsálemből és a Jordánon túli vidékekről. A Jézus sokasága volt ez, amelybe különböző életsorsú és különféle gondokkal küszködő emberek tartoztak bele, akiket egyaránt körülölelt Jézus megtartó szeretete, és akiket a Jézus utáni vágyakozás töltött el. Jöttek Júdeából, Galileából, Tízvárosból, Jeruzsálemből, a Jordánon túlról, és folytathatnánk tovább: Erdélyből és Királyhágómellékről, Kárpátaljáról és a Felvidékről, Jugoszláviából és Nyugat-Európából, Ausztráliából és Afrikából, Amerikából és Magyarországról, a világ 43 országából, ahova szétszóratott a mi magyar református népünk, amelynek külön gondja, külön élete és külön fájdalma van ebben a világban, de amelyet egyaránt átölel Jézus megtartó szeretete és az utána való vágyakozás.

Ez a nép istentiszteletek idején egy szívvel és egy lélekkel megy fel a hegyre, hogy Jézussal legyen, majd egy szívvel és egy lélekkel száll alá vele a völgybe. A völgybe, a gondok és a fájdalmak, a betegségek és a megpróbáltatások hétköznapi, kavargó zűrzavarába. Mert ennek a sokaságnak az a sorsa, hogy Jézussal legyen a hegyen, hogy az ő Igéjét hallgassa, hogy napfényes tisztaságban befogadja lelkébe a mennyei üzenetet és a mennyei erőt, hogy Jézussal együtt jöjjön alá a völgybe, a megpróbáltatások és a fájdalmak világába. Anyaszentegyházunk és népünk csak azért tudott megmaradni, mert Jézussal jártunk a hegyen. Tőle kaptunk erőt, ő tisztította meg újra és újra a lelkünket. Jézussal jártunk a hegyen, és Jézussal szálltunk alá a völgybe. Hány fájdalmas völgye volt történelmünknek, anyaszentegyházunknak! Elbukott szabadságharcok, gályarabos gyászévtizedek, csendes elnyomatás kora. Az elbukott 1848-as szabadságharc, a megtorlás ideje, két véres világháború, menekülések, üldöztetések, fogolytáborok, légerek, börtönök, a kisebbségi sors ezer megpróbáltatása. Hány nehéz völgyben jártunk, testvéreim?! De csak azért tudtunk megmaradni, mert nem egyedül jártuk meg a völgyek mélységeit. Ha a hegy istentisztelete nélkül léptünk volna be ebbe a szomorú völgybe, ha egyedül, Jézus nélkül szálltunk volna alá ezekbe a völgyekbe, akkor már réges-rég felmorzsolódtunk, elpusztultunk volna, nyomunkat sem tudná a történelem. Átéltünk egy olyan fél évszázadot, amikor hivatalosan azt hirdették, hogy nincs Isten, amikor el akarták törölni az egyházat és azt hirdették róla, hogy úgyis meg fog magától szűnni.

De Jézussal jártunk a völgyben! Világhatalmak összeomlanak, a világ egyik legnagyobb hadserege széthullott, az istentelen, egyedül csak magának tartós jövőt jósoló ideológia elvesztette kizárólagosságát. Ha nehézségek között is, de megmaradtunk, és megmaradtak a templomaink is, és legyőzhetetlenül megmaradt templomos népünk, mert Jézussal jártunk a völgyben. Köszönd meg ezt, testvérem, Istennek, és légy nagyon boldog, és legyünk mindnyájan nagyon boldogok, hogy mi beletartozunk az anyaszentegyházba, abba a sokszor kicsűfolt és annyiszor meggyalázott hatalmas seregbe, melyet Isten Fia a világ kezdetétől a világ végéig Igéje és Szentlelke által gyűjt magának. Ne félj, testvérem, mert bármi történjék is a völgyben, amíg ő velünk lesz és ameddig mi vele leszünk, megmaradunk.

Alapigénkben azt olvassuk, hogy a völgyben egy bélpoklos, egy leprás ember jött Jézus elé. A lepra abban az időben szinte gyógyíthatatlan betegség volt. A szerfőlött ritkán meggyógyuló betegnek a papoktól kellett bizonyítványt kérnie gyógyulásáról. A leprából való gyógyulás szinte egyetlen volt a feltámadással. A leprás a társadalom kivetettje volt. Ha ment az utcán és szembejöttek vele az emberek, kiáltania kellett: kerülj ki, tisztátalan vagyok! A leprás nem simogathatta meg gyermeke arcát, nem

ölelhette meg a feleségét, halálra szánt és kitalált életet hordozott. Teste tele volt fájdalmas sebekkel, amiket nem tudott meggyógyítani. Ennek a leprásnak azonban volt reménysége. Valaki elmondta neki, hogy itt jár Jézus, a mennyei hatalom és kegyelem hordozója, aki olyan hatalmas és olyan jó, hogy egyszer majd őt is bizonyosan meggyógyítja.

Én nem tudom, észrevettétek-e, testvéreim, hogy ennek a beteg, száz sebből vérző, kitalált és árva leprásnak a sorsához hasonlít egy kicsit a mi sorsunk, a mi oly sokszor kitalált életünk, a mi ezer sebet hordozó történelmünk és anyaszentegyházunk, a mi sokszor reménytelen helyzetünk. Mi is számtalan sebből vérzünk.

Vannak súlyos külső sebeink. A diktatúra alatt elvették tőlünk, valósággal leszakították testünkön iskoláinkat, kollégiumainkat, árvaházainkat, öregotthonainkat, szeretetintézményeinket, kórházunkat, épületeinket, anyagi javainkat. És azóta nem kaptunk semmit sem vissza belőlük. Ezek a sebek még mindig nem gyógyultak be, ezek még mindig gyógyításra várnak.

És vannak belső sebeink. Az elmúlt fél évszázad összetört bennünket, és kirabolta a lelkünket is. Tisztátalan beszédűek vagyunk. Sokszor gyalázzuk megtartó Istenünket, aki egyedüli reménységünk. Talán már az életet is feladtuk. Az ifjúságunk nagy része nem alapított családot. Az a nép, amelyből sokan már a családalapítás ősi ösztönéről és vágyáról is lemondanak, halálra van ítélve. Istentiszteleink idején alkoholisták tántorognak az utcákon. Évente ezekkel temetünk többet, mint ahányat keresztelünk. Nem vállaljuk és születésük előtt megöljük gyermekeinket. Egy nép, amelyet csak kívülről pusztítanak, mindig meg tud maradni. De egy nép, amely önmagát öli meg, amely feladja a harcot és a menekülésben vagy a passzivitásban látja csak jövődjét, az a nép elveszett.

Hát van-e itt számunkra megtartás, van-e jövőnk nekünk? Van! Van, mert nekünk is elmondták a történelem névtelen hősei, de akik hozzánk közel állnak is, azt, hogy él Jézus. Lehet, a szüleink, a nagyszüleink, lehet, a barátunk, az ismerősünk; és mindenk felett lelkipásztorunk — nekünk is elmondták, hogy van Jézus, aki olyan hatalmas és aki annyira szeret, hogy meg tud bennünket tartani. Akiről azt mondta a bélpoklos, leborulva előtte: Uram, ha akarod, megtisztíthatasz engem. Népünknek is elmondták ezt, és ez tartott meg bennünket nehéz évszázadokon át. Az tartott meg életünkben egy nehéz fél évszázadon át, hogy leborulhattunk előtte és elmondhattuk neki a nagy vallomást, a lelkünk bizonyosságát: Uram, ha akarod, meggyógyíthatasz minket; Uram, ha akarod, megtisztíthatasz minket; Uram, ha akarod, feltámaszthatasz minket. Külső és belső sebekből vérezve most is ezt mondjuk el neki. Ezt mondjuk el neki a nagy családban, az anyaszentegyházban; ezt mondjuk el neki nemzetünk közösségében. Ezt mondjuk el neki a kis családban, a magunk kicsi, de számunkra mégis olyan fontos világában, betegségek, gondok, aggodalmak, fájdalmak, örömek és bánatok között: Uram, ha akarod, meggyógyíthatasz minket; Uram, ha akarod, feltámaszthatasz minket.

Én azt hiszem, hogy Jézus már előre tudta, hogy az a bélpoklos jönni fog, és már várta azt a bélpoklost ott lent a völgyben. És azt hiszem, hogy Jézus ismer bennünket is és vár minket is. Várja Jézus Erdélyt, és várja Királyhágómellékét, és várja a Kárpát-medencét, és várja a világ minden népével együtt a mi 43 országba szétszórt népünket is, hogy odajöjünk elébe, hogy leboruljunk a lába előtt és elmondjuk neki nagy vallomásunkat, megmaradásunk egyetlen reménységét: Uram, ha akarod, meggyógyíthatasz minket: Uram, ha akarod, feltámaszthatasz minket.

Jézus ott és akkor kinyújtotta kezét, és megérintette a leprást. Nem irtózott a fekélyes beteg testétől, súlyos sebeitől. Nem félt, hogy ráragad a betegség. Megérintette a beteget, és úgy mondta: akarom, tisztulj meg! Hát ezért tudunk mi megmaradni! És ezért fogunk megmaradni mindig, amíg le tudunk borulni előtte. Mert Jézus nem irtózik a sebeinktől, nem utálja azokat, nem menekül előlük, hisz magára vette a keresztfán. Ma is megérinti azokat, hogy meggyógyuljanak. Az ő érintése többet ér a világ minden hatalmi szavánál, erősebb a világ minden ütésénél, mindent eltipró úthengerénél. Mert az ő érintésében van az élet, a feltámadás és a megtartás. Az

anyaszentegyházat mindig az ő érintése tartotta meg. E nélkül az érintés nélkül régen széthullt volna és megsemmisült volna már anyaszentegyházunk. Az első püünkösöd alkalmával így érintette meg Szentlelkével az összegyűlteket. A reformációban így adott életet az anyaszentegyháznak az ő érintése. Az egyházi és theologiai liberalizmus idején így érintette meg újra az új reformátori teológiával és a lelkek ébredésével az ő annyiszor megbetegedett népét, hogy új életet adjon neki. A nehéz években is, a letapostatás világában is az ő érintése tartott meg minket. Érintését éreztük a lelkünkön. És ezt érezzük most is! Jézus kinyújtja ma is a kezét, kinyújtja Erdély felé, kinyújtja Királyhágómelléke felé, a Kárpát-medence és mind a 43 ország felé, ahol magyarok élnek, és azt mondja: akarom, gyógyulj meg; akarom, tisztulj meg; akarom, támadj fel.

Ülésező zsinatunkon is az ő érintését érezzük. Az ő érintését érezzük az egyetemes magyar református zsinatra való készülődésünk közepette is és a Magyar Református Világtalálkozóra való előkészület idején is. Jézus Krisztus érintése kell hogy átjárja egész életünket. Kinyújtotta Jézus a kezét, és azt mondta: akarom, épüljön fel ez a templom. Annyi vágyakozás, évtizedes imádkozás után felépült e templom. Jézus kinyújtotta kezét Erdély felé, és azt mondta: akarom, épüljenek a templomok, és épül vagy már megépült 26 templomunk, és Királyhágómelléken is és Kelet-Európában is ki tudja mennyi.

Ha Jézus kinyújtja kezét és azt mondja: akarom, legyen iskola; akarom, legyen hűség és ifjúság — akkor lesz ifjúságunk, akkor lesznek iskoláink, akkor megépül külső életünk és meggyógyul belső életünk is. Jézus ma is itt jár a világban, keresi a bélpoklosokat, és a bélpoklosok keresik őt. Jézus jár e világban, keresi Erdélyt, kinyújtja kezét, és megérint bennünket: akarom, gyógyulj meg; akarom, tisztulj meg; akarom, támadj fel. És feltámadunk.

Mennyi utat, mennyi fájdalmas utat kellett megjárnia ennek a bélpoklosnak, míg végre Jézussal találkozott. Ha megállt volna, ha megingott volna, ha visszafordult volna, ha nem várta volna tovább, akkor nem gyógyult volna meg sohasem. De mivel hite volt és nem fordult vissza, Isten kegyelmével találkozott hite, és Jézus megmentette őt. Isten útján ne forduljunk soha vissza, testvéreim; ne adjuk fel sohasem ezt az utat. Mert az emberi hit itt találkozik az isteni kegyelemmel. És ebből a találkozásból élet fakad. Oly sokszor megtapasztaltuk ezt a csodát itt Marosvásárhelyen. Isten népe számtalanszor megtapasztalta ezt a csodát szerte a világon.

Jézus kinyújtja kezét Erdély felé, a Partium felé, megpróbált népe felé mindenütt. Mi leborulunk előtte, és elmondjuk neki: Uram, ha akarod, meggyógyíthatasz minket; Uram, ha akarod, feltámaszthatasz minket. És Jézus szól: akarom, gyógyulj meg; akarom, támadj fel. És meggyógyulunk és feltámadunk. Ámen.

Imre Lajos

A keresztyén ember és a helyes társadalmi rend

Alapige: Máté 20,20-28

Bibliailvasás: Máté 20,20-26

Ahogy elolvassuk ezt az Igét, melyben Krisztus tanítványainak az egymáshoz való viszonyát szabályozta, úgy érezzük, mintha valami teljesen idegen világba lépnénk. Mennyire nem hasonlítanak ezek a gondolatok ahhoz, amilyen ma a viszony az emberek között. Ma mintha a gyűlölet, a harag, a békételenség, az irigység és a hatalomvágy minden ördöge elszabadult volna az emberek között. A Kain öröksége, ez a véstes és szomorú örökség uralkodik az emberek között, mely a nyílt vagy a burkolt erőszak, az egymásért való felelősség teljes megvetése, a társadalmi rend helyett a teljes társadalmi felfordulás képét mutatja.

És akkor elméleteket hallunk mindenfelől. Elméleteket arról, hogy a polgári társadalmat meg kell menteni a teljes szétszűlléstől, biztosítani kell annak rendjét és

békéjét, mert ezzel a polgári társadalommal áll vagy bukik az egész emberiség jövődjéje. Másik oldalon éppen ennek az ellenkezőjét hangoztatják. A polgári társadalom lejárta magát, képtelennek bizonyult az emberek közötti rend és helyes viszony fenntartására, egy másik társadalomnak kell jönnie, mely helyrehozza azt, amit ez elrontott, mely új és jobb viszonyt teremt az emberek között. Ezek az egymást felváltó, egymással szemben álló elméletek keserű dühvel és szemrehányással támadnak egymás ellen, és még mélyebb teszik a szakadékot ember és ember között, még halálösobbá a küzdelmet, mely ember és ember, osztály és osztály, társadalom és társadalom között dúl.

Nem valami rózsaszínű, valótlan ábrándozás-e azt mondani, hogy az emberek egymás közötti viszonya az Isten országának a képét kell hogy tükrözze? Nem jó adag naivság, nem a helyzet nem ismerése vagy a helyzet ismerni nem akarása kell-e ahhoz, hogy most szeretetről, emberi testvériségről, egymás emberi értékeinek megbecsüléséről tartsunk szép szónoklatokat s úgy tegyünk, mintha ezt mindenki szívesen hallgatná, holott a lelkekben lángol a gyűlölet és kihűlt forradalmak tűzének a hamuesője szállong körülöttünk? Nem, testvéreim, mert a mai idők ítéletében Isten megmutatja, hogy a frázisoknak meg kell szünniük, hogy a boldog ábrándozásoknak vége van és számolnunk kell az igazi valósággal. Fel kell ébrednünk abból az álomból, melybe a saját úgynevezett kegyességünk ringatott bennünket, mikor azt hittük, hogy valamiféle emberi cselekedettel meg lehet változtatni az emberek közötti viszonyt, hogy lehet olyan emberi társadalom, melyben az ember levette a maga ősi, vad, bűnös természetét.

Isten Igéje megszégyenítő diagnózist és keserű orvosságot mutat nekünk ebben a leckében.

I.

A megszégyenítő diagnózis az, hogy az emberi társadalom minden nyomorúsága és ellenségeskedése annak az uralomvágnak a következménye, mely ott van az emberben.

Senki se mondja, hogy ez az uralomvágy nem jellemzi a mi polgári társadalmunkat. Nem azon épül-e fel ez a társadalom, hogy osztályokat emel mások fölé, hogy kiképezett egy olyan osztálytudatot, mely megelégedett saját magával és nem érzett felelősséget azon rétegek iránt, melyek rajta kívül állottak; kicsinyességével, alacsony gőgjével nem hanyagolta-e el azokat és nem feledkezett-e meg azokról, akik reá voltak bízva; nem csinált-e kegyes frázist a szeretet parancsából, azt hangoztatva abban, ami számára kedvező, de elhallgatván azt, ami abban megítéli és rámutat a bűneire? Nem volt-e kész eszköze minden bűnös igazságtalanságnak a rabszolgaság őskorától a mai modern rabszolgaságig, az arany rabszolgaságáig; nem szentesítette-e a maga kényelme, hatalma érdekében a háborúkat és az öldökléseket; nem tartott-e fenn rendszereket csak azért, mert azok az ő kényelmét és hatalmát szolgálták?

De senki se mondja azt sem, hogy a másik társadalmi rend, melynek ma sokan megváltó hatalmat tulajdonítanak, nem éppen úgy a hatalomvágy és az emberi gőg szolgálatában áll, mint az előbbi. Hiszen ez sem cselekszik mást, mint osztályt emel osztály fölé, a terror és megfélemlítés eszközeivel a rabszolgaság egy újabb formájában kötözi le az embereket, s ha a polgári társadalmi rendnek az volt a bűne, hogy frázissá tette azt, amit Isten elvehetetlen tulajdonul adott az embernek, vagyis az ember isteni rendeltetését, úgy ez megtagadja és el akarja venni tőle ezt a mennyei hivatást.

„Tudjátok — mondja Krisztus —, hogy a pogányok fejedelmei uralkodnak azokon és a nagyok hatalmaskodnak rajtuk.” Az az uralomvágy, melyen ez az emberi társadalom felépül, akár osztályuralom, akár kiváltságos rendek, akár hatalmi csoportok, akár gazdasági konszernek, akárminek az uralma: pogány dolog. Akár kegyes frázisokba burkolják ezt, akár természettudományi elméletekkel próbálják megindokolni, egyformán pogány dolog, olyan világba való, melyben az emberek semmit sem

akarnak tudni Isten uralmáról, hanem saját maguknak igényelnek hatalmat. Amelyben az ember az embert gazda nélküli vadnak nézi, melyre bármikor ráteheti a kezét.

Pedig ez a pogány uralomvágy megvan bennünk is, miként megvolt a tanítványokban is. Talán szépíti ezt az a tény, hogy a Krisztus országában szerettek volna az első helyeken ülni, hogy hittek ebben az országban és várták azt, de súlyosbítja, hogy ez ország dicsőségét is a saját egyéni ambíciójuk kielégítésére akarták bűnös módon felhasználni. És a tanítványokat, még a leghívebbeket és legodaadóbbakat is, azóta folyton kísérti ez a gondolat. Némelyeket úgy, hogy személyes kegyességüket akarják eszközül felhasználni a mások fölé való emelkedésre. Másokat úgy, hogy társadalmi szempontból alacsonyabban álló embereket néznek le és vetnek meg. Az egész egyházat pedig úgy, hogy tekintélyre, hatalomra törekszik, hogy külső eszközökkel akarja helyzetét biztosítani, s így megbénítja az Isten Igéjét, továbbá hogy anyagi vagy hatalmi helyzetének biztosítása érdekében inkább hallgat, mintsem hogy bátor ellentmondással veszélyeztesse azt. Hányszor engedett a történelem folyamán az egyház e kísértésnek, s milyen erősen ki van téve ennek ma is a keresztyén egyház világszerte.

Ráismerünk-e erre az uralomvágyra a magunk életében? Az irigység, a mások fölé való emelkedni vágyás, az igazság kényelmi vagy egyéb szempontokból való elhallgatása, mások lenézése vagy a mások lenézésétől való félelem, a közéletben a helytelenségek eltitkolása azért, hogy ne kelljen vállalni érettük a felelősséget, ezer meg ezer formában, az alacsony gögőtől a legfinomabb formájáig, mind itt van az uralomvágy kísértése bennünk és körülöttünk. S mindez, ami bennünk van, és nem valami más az oka a társadalmi nyomorúságnak, a keresztyén társadalom szétzüllésének, gyávaságának és erőtlenségének. Megszégyenítő helyzetkép az, melyet Isten Igéje tár elénk, s amelyre rá kell ismernünk önmagunkban, ha gyógyulni és szabadulni akarunk; rá kell ismernie a keresztyén társadalomnak és egyháznak, ha nem akarja, hogy Isten az ítélet tüzével elsöpörje a földről.

Az Isten Igéje arra tanít, hogy az ember uralomvágyának semmi helye a keresztyén társadalomban. Az embernek nem az ember az ura, hanem Isten. A Krisztus jobb és bal keze felől való ülés azé lesz, akinek Isten adja, nem azé, aki akár világi eszközökkel, akár kegyes cselekedetekkel akarja magának azt megszerezni. Az emberi társadalomban és közösségben nincs abszolút és magától való hatalom, csak az, amit Isten ad, az pedig nem hatalom, hanem megbízás, melyért számolni tartozunk Istennek. Mindaddig, amíg ennek a hatalmaskodási törekvésnek minden formáját ki nem irtottuk magunkból, amíg meg nem aláztuk magunkat az egyedüli Úr, az Isten előtt, ez a pogányság ott fog élni a mi társadalmunkban is.

II.

Isten Igéje azonban rámutat arra az orvosságra is, amivel ezt a betegséget gyógyítani lehet.

Sokan azt gondolják, hogy valamilyen mesterséges egyenlősítés útján ki lehet küszöbölni azokat a bajokat, melyek a mai társadalmi élet betegségei, hogy az egyenlő sors, anyagi és gazdasági helyzet, az egyenlő munka testvérré tudja tenni azokat az embereket, akik ma ellenségek gyanánt állanak egymással szemben. Sajnos a tények azt bizonyítják, hogy ez nem igaz. A betegség nem kívül, a helyzetben és körülményekben van, hanem belül, az emberben. A polgári forradalmak egyenlősége ugyanaz volt, mint a proletárforradalomé, egyesek uralomra jutása mások fölé, s egyik esetben sem volt ez az uralom kevésbé véres, mint a másikban. Ne is beszéljünk arról az ábrándos elméletéről, mely egy általános emberszeretet atmoszférájának megteremtésében, az emberi értékek megbecsülésében keresi az uralomvágy orvosságát. Ezeken már mind túl vagyunk, ma már nem óvatos és kedves formákban, hanem egész vadságában tört ki az ember harca az ember ellen.

Ezért a Krisztus orvossága nem is ilyen édeskés szólásformákban, hanem az egész embert megrázó, gögjét és hatalmi vágyát összetörő üzenetből áll. Ez pedig a szolgálat üzenete. Nem az a szolgálat, mit mi így szoktunk nevezni. Mi eljelentéktelenítünk és elmagyarázunk mindent, hogy megszabaduljunk annak kényszerítő és követelő ere-

jétől.' Nem a kegyes szórakozás, nagyképű leereszkedés, felesleges időnk és pénzünk oldaáldozása, százszor megbánt és százszor felhányt jótékonykodások, alapjában hiúságunkat tápláló vagy tekintélyünket növelő úgynevezett szolgálatok, melyeknek eredménye gyanánt boldogan állapítjuk meg, hogy milyen szolgálatkész, alázatos lelkek vagyunk is mi. A Krisztus által követelt szolgálat vérre, életre és halálra megy. „Megihatjátok-e a pohárt, amelyet én megiszom, és megkeresztelkedhetek-e azzal a keresztséggel, mellyel én megkeresztelkedem?”

Ez a pohár, ez a keresztség, a Krisztus érettünk lett szenvedésének pohara és keresztsége. A Krisztus szolgálatának keresztsége, melyet érettünk felvett, s mellyel a szolgálat igazi valóságát megmutatta. Miértünk lett emberré, a mi bűneinket, gyalázatunkat hordozta, a tanítványok képében a mi lábainkat mosta meg, ellenségeiben a mi gyalázkodásunk és szidalmaink hullottak rá, mi voltunk, akik a keresztre szegeztük és gúnyolódva vagy emberi részvétellel néztük vergődését, amiért megtagadhatott volna minket, ha szolgálni nem akart volna nekünk. Ez a szolgálat nem lelkesítő példa, nem szép hangzású frázis, nem hősiesség lemondás, ez az élet és a halál, ez a vér szolgálat. Nem olyan szolgálat, mely hízeleg nekünk, ez arcul csapása a mi kevélységünknek, szívünk összetörése, ez megsemmisít bennünk minden emberi nagyságot és büszkeséget. A Krisztus keresztje: ez az igazi, az egyetlen szolgálat. Jézus nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon és adja életét váltságul sokakért. Kell-e megalázóbb üzenet az ember számára, mint ez a szolgálat, melyben az Isten Fia adja életét gyalázatos halálra érettünk? A szent és igaz érettünk, akik kevélyek és gőgösek, hatalomvágyók és irigykedők, gyűlölködők és önzők vagyunk, főpapi szolgálatában életét adta.

Ezért nem lehet szolgálni, csak a Krisztus keresztjében. Csak akkor, ha megláttuk, hogy Krisztus nekünk szolgált, ha az ő szenvedésének és halálának szolgálatát elfogadtuk, ha ez megalázott és összetört bennünket. Csak a Krisztus vére által nyert bűnbocsánat a szolgálat egyetlen feltétele s egyetlen lehetősége. Ha elfogadod a Krisztus szolgálatát, ha odaállsz a keresztje alá, ha engeded, hogy Krisztus szolgáljon neked az ő elégtételével, ha a kereszt alatt levetkőzöd minden gőgödöt, ha elsratod minden kevélységedet, ha engeded, hogy az Isten Fia szolgálatát áldott közösségébe vegyen fel: csak ez a szolgálat lehetősége számadra. Jézus annak szolgál, aki az övé, aki ezt a szolgálatot felismerte és elfogadta. Csak ezek az ő tanítványai és szolgálói.

És most tőlünk kérdezi: „Megihatjátok-e a pohárt, melyet én megiszom, megkeresztelkedhetek-e azzal a keresztséggel, mellyel én megkeresztelkedem?” Úgy felelünk-e, mint a tanítványok? „Megtesszük.” Akarjuk-e tehát, hogy ez a világ a gyűlölet és a keserűség átkából kiszabaduljon, hogy felvegye a szolgálat áldozatos poharát? Azét a szolgálatét, melynek értéke nem eredményeiben, nem dicséretében, hanem önmagában van, mivel a Krisztus poharának és keresztségének felvétele. Akarunk-e szolgálni csak magáért a szolgálatért, nem a nagyoknak, nem leereszkedve, hanem felvéve a keresztet, megalázkodva, megmosva a lábait annak, aki elárulni készül, imádkozva azért, aki kerget bennünket és ellenünk van? Az irigységet legyőzni csak azzal lehet, hogy magunkat megalázzuk, a mások gőgjének élet csak azzal lehet elvenni, ha kisebbnek tartjuk magunkat. A szívünkben feltámadó ellenségeskedés és gyűlölet méregfogát csak a szolgálat alkalmainak keresésével és megvalósításával húzhatjuk ki.

Ez a keresztény társadalmi rend törvénye, ez a helyes társadalmi rend. Ez az útja annak, hogy az emberek közötti egyenlőtlenség megszűnjék, de nem külső eszközökkel, hanem meglátva azt, hogy a szolgálat hatalma képes egyenlővé tenni a gazdagot és a koldust, a királyt és az alattvalót, a munkaadót és a munkást. Ez teremti meg az igazi egyenlőséget, nem a vagyont, a műveltséget, a hatalom és a jogok egyenlőségét, hanem a szolgálat nagy testvériségét a Krisztus gyermekei között. Azok között, akikhez ő jött, hogy szolgáljon nekik és életét adja értük. Ezek vagyunk mi?! Ámen.

Erőszakoskodás Isten országáért

Alapige: Máté 11,12

Bibliaviasítás: 1Mózes 32,24-30

Gondolom, hogy nemcsak engemet, az igehirdetőt, hanem a hallgatókat is meglepte a mai Ige. Mennyire szokatlan a mi kegyes fülünknek a mennyeknek országa és az érette való erőszakoskodás összekapcsolása, annak a Jézus általi kijelentése, hogy a mennyeknek országát az erőszakoskodók ragadják el. Szerintünk a mennyeknek országa a szeretet, a békesség, a szelídség országa, ezért erőszakoskodni nem szabad. Mit tegyünk, ha a magunk kialakult nézete, vallásos fölfogása ellene mond Isten Igéjének? Adjuk föl a saját fölfogásunkat, és hallgassunk az Igére, egészen addig, amíg meggyőz bennünket afelől, hogy nem nekünk, hanem neki van igaza. Mit jelent Igét hallgatni? Nem csak a mostani esetben, hanem mindenkor? Isten szavát, akaratát, Igéjét fogadni el a magunk elgondolásai helyett. Igét éppen azért hirdetünk és hallgatunk, hogy magunkat megmérjük és megváltoztassuk az Ige kijelentése szerint. Ma erre kiváló alkalmat nyújt a felolvasott alapige.

I.

Keresztelő János idejétől fogva mindmostanig erőszakoskodnak a mennyeknek országáért.

Mindenekelőtt két időhatározót hallottunk az előbbi mondatban: Keresztelő János idejétől fogva és mindmostanig.

A Keresztelő János megjelenése lezár egy régi és megnyit egy új korszakot. Ő ezzel kezdte igehirdetését: elközelített a mennyeknek országa (Mt 3,2). A törvény és a próféták Keresztelő János idejéig voltak, ez időtől fogva az Isten országa hirdettetik (Lk 16,16). János megjelenésével véget ért az ígéretek és a várakozás, vagyis az előkészület korszaka. Ő jelentette be, hogy eljött a megígért Messiás és ez nem más, mint a názáreti Jézus. Megérkezett az évezredek óta várt új korszak. Itt van a földön Isten Fia, és benne és általa Istennek az országa és benne mindaz, ami még a leghívebb izráelitának az életéből is hiányzott: Isten kedves esztendeje, bűnbocsánat, gyógyulás és béke.

Ez az idő mindmostanáig, azaz Krisztus nyilvános szolgálatának az idejéig és azóta is mind a mi időnkig, mind a mi mostanunkig tart. Isten országa már jelen van a földön. Új korszak csak a Krisztus visszajövetelekor, a világ végén következik be, amikor a mennyeknek országa teljesen készen alászáll a földre és Isten lesz minden mindenkben.

Nyilvánvaló, hogy mind Keresztelő János, mind Jézus Krisztus föllépésekor óriási örömet jelentett bejelentése: Végre itt van a földön a mennyeknek országa.

Jánoshoz a Jordán mellé óriási tömegekben tódult ki a nép, nemcsak a falvakból, hanem Jeruzsálemből is, nemcsak egyszerű emberek tolongtak körülötte, hanem előkelők is. Hosszú mérföldeket tettek meg az emberek, csak hogy láthassák és hallhassák őt és megkeresztelkedhessenek általa. Ahogyan ma sokan erőszakoskodnak, hogy a mindennapi életben előnyösebb helyzetbe juthassanak, jobb állást szerezhessenek, akkor ugyanúgy erőszakoskodtak az emberek, hogy Jánosban és János által bizonyosságot nyerjenek Isten országa megérkezése felől.

Hasonló volt a helyzet Jézus körül is. Egy alkalommal annyian gyűltek köréje, hogy a tengerpartról majdnem beszorították a tengerbe, és neki csónakba kellett ülnie, hogy ebből a szokatlan szószékből beszéljen az óriási tömegnek. Amikor Kapernaumban egy háznál prédikált, annyian gyűltek a házba és a ház köré, hogy annak a négy barátnak, akik beteg társukat Isten országa javában, a gyógyításban akarták részesíteni, föl kellett hágnik a lapos tetejű ház fedelére, és felbontván a cseréphéjazatot, tudták csak a beteget Jézus elé bocsátani. Milyen erőszakosak voltak ezek a

Jézushoz jövő emberek! Nem olyan jámborak, visszahúzódók és langymelegek, mint mi.

Egy pogány asszony külföldről jött Jézushoz, hogy tőle gyógyulást szerezzen beteg leánya részére. Jézus kétszer utasította vissza a kérését; de még akkor sem tágított tőle, amikor a kutyákhoz hasonlította őt és leányát. Erőszakoskodása meghozta a jutalmát: Jézus, látván az ő próbákon át megedzett, kitartó, erőszakos hitét, a leányát meggyógyította.

Valaki azt kérdezte Jézustól: mit cselekedjem, azaz milyen erőt fejtsék ki, hogy elnyerhessem az örök életet, Isten országának ezt a legdrágább javát? Jézus megfelelt neki: légy erőszakos önmagaddal szemben, add el minden vagyonodat, és oszd szét a szegények között. Ilyen erőszakos lépésre azonban már nem volt elég ereje az illetőnek, és szomorúan ment el Jézustól. Nem erőszakoskodott Istennek országáért, és nem is nyerte el azt.

II.

Most lépünk át a mi időnkbe: a mába. Isten országa a Jézus szava szerint ma is itt van mibennünk és miközöttünk. Ma is el lehet nyerni, de csak azoknak, akik erőszakoskodnak érte.

Hány millió ember előtt hirdettetik ma is Isten országának az evangéliuma. Beteljesedett a Jézus jóslata, a föld végső határáig fog hirdettetni, hogy elközelített a mennyeknek országa. Ezerkétszáz nyelven olvasható az evangélium, de ennél több nyelven szólják azt ma a földön. Ahogy Keresztelő János is csak szólt Isten országának az üzenetét, ma is csak szólják, és szóljuk mi magunk is. De szavunkkal túlmutatunk a földön: a mennyben az Atya jobbán ülő Krisztusra mutatunk, aki onnan felülről Szentleke és Igéje által ma is cselekszi Isten országának jeleit és csodáit.

Ki tagadhatja, hogy Isten országának a jelei ma is látszanak a földön? Az emberiség legjobbjai és széles tömegei milyen szervezeten és tudatosan munkálkodnak azért, hogy a földön béke és jóakarát legyen az emberek között, úgy, ahogyan azt az angyalok meghirdették a Megváltó születése alkalmával. Mennyi egyházi és nem egyházi intézmény és intézkedés hirdeti azt, amit Jézus lényegében akart: ma szélesebb körben van megvalósulóban, mint az ő idejében. A kovász az egész térszót megkelesztette. Milyen szomorú, hogy mindezt nagyon sokan éppen a keresztyének közül nem ismerik föl, sőt félreértik, megbotránkoznak rajta, mint Jézus korában az önmagukba zárkózó, a maguk kiválóságát fitogtató, mindenkit lenéző, önmagukon túl nem látó, nagyon kegyes farizeusok.

Isten országának a képviselője: az egyház itt van a szemünk előtt. Most is benne ülünk. A kérdés csak az, hogy minek tekintjük az egyházat. Kétségtelen, hogy sem erkölcsileg, sem fizikailag nem azonos az Isten országával. És az az egyház, amelyik ki meri mondani, hogy ő Isten országa a földön, legyen az a legnagyobb világegyház vagy a legkisebb szekta, meghamisítja az evangéliumot. Az egyház csak előőrse Isten országának. Még nem Isten országa, de már az. Ura, a Krisztus rábízta, hogy Isten országának az evangéliumát, az örömhírt szóval és jelekkel hirdesse. Mutassa a minden kor emberének, hogy Istennek gondja, terve és célja van az egész világgal. El akarja hozni a maga országát: a béke, a szeretet és a kiteljesedés országát. Az egyház még nem Isten országa, de már annak a képviselője, hátranéz és előretekint, és figyelmezteti az emberiséget: egykor Krisztusban itt volt, ma tikóztetek és tibennetek itt lehet, és a világ végén teljes dicsőségében itt lesz Isten országa.

III.

A kérdés az, hogy mi miképpen fogadjuk Isten országát, megnyerjük-e azt.

Ma a megnyerésnek arra a feltételére nézzünk, amelyiket éppen a mai Ige állít eléink. Ez a feltétel egyik a többi között, de letagadhatatlanul egyik nélkülözhetetlen feltétele. Igét hallgatni azt jelenti, hogy éppen arra az Igére figyelünk, amelyet nekünk hirdetnek, az előtt adjuk fel a magunk elképzeléseit, amelyiket éppen prédikálnak.

Az erőszakosok ragadják el a mennyeknek országát.

Mi is csak a magunk erőszakoskodása által nyerhetjük el azt, és csakis az erőszakoskodásunkkal ragadhatjuk meg a magunk részére. E törvény alól nincsen kivétel.

Isten országa az igehirdetésben jelenik meg. Isten országa hirdettetik. A hirdetést meg kell hallgatnunk, és azt a törvényt, amelyet kihirdetnek, alkalmaznunk kell a saját életünkben, azaz engedelmeskednünk kell neki. Pál azt mondja, hogy áron is megvegyétek az alkalmatosságokat. Az igehirdetés alkalmait. Isten országát csakis az Ige meghallgatása iránti erőltetett állapotban lehet megnyerni, az alkalmakat áron is megvéve. Amíg nem leszek magammal szemben erőszakos az igehallgatásban, addig nem nyerhetem el Istennek országát. Sajnos mi a legkisebb akadály fennforgása esetén már nem jövünk el evangéliumot hallgatni. Zákeus, ez a kistermetű ember, felmászott a fügefára, csak hogy láthassa Jézust. Jézus is meglátta őt, egyedül őt a nagy sokaságból. Ha az Ige nagyon a szívünkre csap, megszorít és úgy érezzük, hogy nem tudjuk megtenni, amit kíván, akkor legyünk nagyon erőszakosak magunkkal szemben, erőltessük meg magunkat a saját akaratumk legyőzésében, hogy győzzön fölöttünk Isten országa és az a mienk lehessen. Ne az elcsendesítő, megnyugtató igéket keressük és forgassuk az elménkben és szívünkben, hanem az olyan szokatlanokat és „lehetetleneket” is, mint például a mai. Igen, mert az Ige kétélű éles kard, amely elhat a veséknek és az ízeknek megoszlásáig, és megítéli a szív gondolatait.

Az igazi imádkozás harctér, Isten Lelkének az én lelkemmel való közös küzdelme, hogy győzzön bennem Isten országa. Felolvastam Jákób imatusáját az anyallal. Amikor az angyal megjelent neki, két kézzel ragadta meg és kiáltotta: nem bocsátlak el, amíg meg nem áldasz. Jákóbnak csúf neve volt, mert a Jákob szó azt jelenti, hogy csaló, tolakodó, stréber. A név kifejező volt, csaló volt a viselője, kétszer csalta meg a bátyját és egyszer az atyját. Most eljött az alkalom, hogy mássá legyen, megszabaduljon régi énjétől, és küzdött az anyallal. Már közelgett a hajnal, az anyallnak vissza kellett mennie, és Jákób még mindig erőszakoskodott vele. Így kénytelen volt Jákóbot megáldani. Új nevet nyert az utálatos régi helyett: Jákób helyett Izráellé lett. Izráel pedig azt jelenti, hogy harcolt Istennel és győzött. Íme, az Isten országát elragadó igazi bibliai ember! Luther Mártont egyszer valaki keresi. A felesége azt mondja, nem lehet hozzá bemenni, mert imádkozik. Kis idő múlva a külső szobában várakozó vendég megszólal: nem imádkozik már a doktor, hiszen valakihez kiabál, kihallatszik a szó a szobából. Igen, az uram még mindig imádkozik, mert ő az imádságában hangos szóval harcol Istennel, hogy adjon áldást életére és szolgálatára.

Amint mondtam: Isten országa jelen van a keresztyén közösségben, az egyházban, a gyülekezetben. Az egyház és tagjai minden szolgálatában. Milyen egyháztag vagyok? Sokan csak elfogadják mindazt, amit az egyház nyújt nekik, de nem küzdenek komolyan, áldozatosan, kitartóan az egyház megújulásáért és megerősödéséért, hogy az jobban szolgálhassa Isten országát. Mások, jó keresztyének, csak bírálják, folytonosan fölemlgetik az egyház gyöngéit, sömörögéseit és szeplőit. De olyan jó reformátusok is vannak, akik ha nekik az egyházban valami nem tetszik, azzal szemben állást foglalnak és az egyházban az egyedül érvényes isteni akarral szemben a maguk akaratát, ha kell, erőszakkal is keresztülviszik, de nem az egyház épülésére, hanem rombolására.

Amikor Pál apostol az egész keresztyén embert a maga teljességében megközelítő tökéletességgel akarja leírni, az akkori római katonához hasonlíttja. Szól a felhívása: vegyétek fel Istennek minden fegyverét. Az igazlelkűség derékszíját, az igazság mellvasát, a békesség evangéliumának saruját, a hitnek a pajzsát, az idvesség sisakját, a Léleknek a kardját, amely Istennek Igéje, minden imádsággal és könyörgéssel imádkozván mindenkor minden szentekért.

Pál apostol élete vége felé nyugodt lélekkel elmondotta, hogy ama nemes harcot, a hitnek a harcát megharcolta. Mindenekelőtt önmagával szemben, az Isten ellen szüntelenül lázadó, az Igét elfogadni nem akaró régi emberével szemben, a Krisztus szerint való új ember diadaláért, de önmagán kívül is az Ige kardjával és imádsággal vívott harcban a gyülekezetek fennmaradásáért és épüléséért. Azért, hogy újabb és újabb lelkekhez érkezzék el Isten országának öröme és békessége.

A régi latinok azt mondták: si vis pacem, para bellum. Ha békét akarsz, készülj a háborúra. Ránk jó értelmében talál ez a mondás: ha azt akarod, hogy a béke és szeretet, a jóakarát és gyógyulás országa, Isten országa eljőjön, lépj ki a magad tespedt, megrekedt, tépelődő, magányos keresztyén életedből, és harcold meg a magad szép harcát, a hited harcát a magad, kedveseid és sok más ember öröme, Istennek dicsőségére, az ő országára újabb győzelméért. Ámen.

Lészai Lehel

Simon mágus tévelygése

Alapige: Apostolok cselekedetei 8,9-24

Bibliavetítés: 5Mózes 18,9-22

Történetünk előzményéhez tartozik István vértanú halála, melynek hírére a tanítványok serege menekülni kezd Jeruzsálemből. Azt mondhatnánk, hogy Isten valósággal rákényszeríti népét a pogánymisszió vállalására. Sokszor nem tudjuk, miért történnek velünk kellemetlen vagy veszélyes dolgok, de ha hisszük, hogy „azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van”, akkor sok nehéz helyzetben számunkra ez a bizonyosság erőt fog jelenteni (Róm 8,28). Filep, a hetes kör tagja így kerül Samáriába. Így először egy görög kerül abba a városba, melynek lakosai egy évezred óta rossz viszonyban vannak a zsidókkal. Az ellenségeskedés a Krisztus előtti tizedik században kezdődött, amikor tíz törzs elfordult Jeruzsálemtől és Samáriát tette meg fővárosává. 722-ben, az asszír fogság kezdetekor pogányokat telepítettek Izrael földjére. A Krisztus előtti 4. századtól kezdve még inkább elmérgesedett a helyzet, amikor ezek a telepések, vagyis a samaritánusok a Garizim hegyén felépítették saját templomukat és a Mózes öt könyvében kívül elutasították a többi ószövetségi iratokat. Samária tehát félpogány, de végeredményben Izrael Istenét hívó nép volt. Samária városa, ahol Filep megjelent, több mint valószínű, hogy Sikemet jelenti. Ebben a városban prédikálja Filep a Krisztust. Igehirdetését jelek és csodák követik. A lakosokat öröm tölti el.

I.

Samária városában lakik egy Simon nevű ember, aki ördögi tudományával régóta bűvkörében tartja polgártársait. Az itt használt görög szóból eredően szokták őt Simon mágusnak nevezni. Ördögi tudománya nem más, mint a mágia, a varázslás. A mágus kifejezés perzsa, majd babiloni bölcslet, papot, csillagjóst, álomfejtőt és egyéb titkos tudományok ismerőjét és művelőjét jelenti. A rendkívül művelt mágusok magas körökben forogtak, és nagy befolyással rendelkeztek az uralkodói családokban.

Simon, a gnosztikus mágus, ismeretes a Szentíráson kívüli irodalomból is. Justinus mártír, Irenaeus és Hippolytus is megemlíti nevét irataiban. Állítólag egy Heléna nevezetű felszabadított rabszolganő társaságában nemcsak szülőföldjén, hanem Rómában is istennek próbálja kiadni magát, és akinek talán szobrot is állítottak a birodalom fővárosában. Jézusnak a János 4,25-ben megörökített samáriai asszonnyal való beszélgetéséből tudjuk, hogy e nép fokozott messiásvárását használja ki ez a sarlatán, és vallásos emberek kegyes vágyakozását a legsötétebb célokra fordítja. Azt olvassuk róla, hogy szemfényvesztő trükkjeivel elámította Samária népét. Mi volt a célja a félrevezetésének? Az, hogy magát nagynak, sőt — a legtöbb magyarázó szerint — istennek állítsa. Van egy olyan feljegyzés is, mely szerint Péterrel való egyik szóváltása után azt hangoztatta, hogy ő isten és halála után harmadnapra fel fog támadni. Ennek bizonyítására elrendelte tanítványainak, hogy ássanak számára egy gödröt, amelybe belefeküdt, majd kiadta a parancsot, hogy temessék el, de azóta is e gödör mélyén porladnak csontjai.

A legszomorúbb ebben az, hogy kicsinyek és nagyok egyaránt azt gondolták, hogy Isten erejével teszi szemfényvesztéseit. Milyen könnyen össze lehet téveszteni az em-

beri varázslást az Istentől jövő erővel. Eddig ilyen szavakat használtam, hogy trükk, szemfényvesztés, de az ördögi tudomány nem ezt jelenti, mert itt sokkal többről és komolyabb dologról van szó. A bűvészek, szemfényvesztők — gondolhatunk itt David Copperfieldre — rendkívüli kézügyességgel és a technika felhasználásával művelnek csoda számba menő jeleneteket, trükköket, amelyekben a rendkívüli csupán az, hogy bámulatos gyorsasággal rejtik el a nézők szeme elől a magyarázatul szolgáló megoldásokat. A varázslás, a mágia nem trükk, hanem az ördög segítségével véghezvitt rendkívüli, megmagyarázhatatlan jelenségek sorozata. Simon mágiával foglalkozott, de lehet, hogy trükkökhöz is folyamodott. A varázslásának következménye az volt, hogy az emberek elámultak, megdöbbenek, csodálkoztak, sőt eksztázisba estek. Nem túlságosan nehéz ezt megérteni, hiszen magunkról is jól tudjuk, hogy milyen kíváncsiak és fogékonyak vagyunk a rendkívüli, a megmagyarázhatatlan dolgok iránt. Hogy mennyire veszélyes területre érkeztünk, azt az a nagyon komoly figyelmeztetéssorozat bizonyítja, amellyel már 5Móz 18,9–14-ben találkozunk. Ott Isten a leghatározottabban és a legnyomatékosabban óv a jövendőmondástól, az igézéstől, a jelmagyarázástól, a varázslástól, a titokfejtéstől és halottidézéstől, hogy csak azokat a formákat említsük, amelyek ma is jelen vannak az ember életében. Ez a felsorolás úgy ér véget, hogy „tenéked nem engedett ilyet az Úr, a te Istened”. Isten nem akar megfosztani valami jótól bennünket, amikor ilyen szigorú parancsot ad, hanem féltő szeretete és gondoskodása tükröződik ebben az utasításban, mert nagyon jól tudja, hogy az ember számára mennyire veszélyes ez a játék.

Mi kapcsolódik még a varázsláshoz és a mágiához, amitől szeretne Isten megóvni minket? A legártalmatlanabbnak tűnik talán a babona. Ennek legkülönbözőbb formáival gyermekkorunk óta találkoztunk. Szülőktől, rokonoktól vagy barátoktól hallottunk, láttunk teljesen ártalmatlannak tűnő mondásokat és cselekedeteket. Ismerek negyven éve templomba járó reformátusokat, akik számára teljesen természetes az ilyesmikkel való foglalatosság. Nem vagyunk babonások — mondjuk —, de kopogjuk le. A legtöbb ember nem tudatosan műveli mindezt, csak látta valakitől és szokásává vált. Jó lenne ilyen szempontból megvizsgálni életünket és megtszítani azt a babona legkisebb maradványától is. Lehet, hogy azt állítod, téged nem érdekelnek ezek a dolgok. A gyülekezetben, amelyben élünk, hemzsegnék az ilyenyszerű megnyilvánulások. Ide kell sorolnunk az újra megjelenő horoszkópokat, amelyek csak úgy áradnak felénk a sajtóból, a rádióból, a tévéből egyaránt. Bár mi magunk is kíváncsi természetű és szenzációra éhes emberek vagyunk, de Isten nem engedi meg hívő gyermekeinek ezt a céltalan és lélekgyötrő játszadozást.

Vajon miért olyan veszélyesek ezek? Azért, mert minden ilyen megnyilvánulás az egy igaz Isten helyébe valaki vagy valami mást állít. A legtöbb jelenség a jövőre irányul, azt szeretné megfejteti és megmagyarázni. Ez pedig nem más, mint jövendőmondás és jelmagyarázás. Nem elég az embernek az, hogy sorsa Isten kezében van, hogy ő gondoskodik róla, szeretné azt is tudni, hogy mi vár rá holnap, mit tartogat számára a jövendő. Isten úgy látta jónak, hogy a jövendőt elrejtse az ember elől. Simon arra használta mágiáját, hogy önmagát istenítse, ezért sok időn keresztül átmította őket ördögi mesterségével. Sok közöttünk is a babona, a legkülönbözőbb hiedelem. Azért is veszedelmes ezekkel foglalkozni, mert bilincsbe verik az embert. Könnyű egy kézlegyintéssel elintézni és csacskaságnak nevezni mindent, de aki komolyan ismeri e jelenségeket, az tudja, hogy súlyos dologról van itt szó. Nemhiába figyelmeztetett és figyelmeztet erre minket Isten. Említsük meg a sátánizmust és a legújabb örületet, az úgynevezett torontói áldást, mely vészesen terjed és egyre nagyobb méreteket ölt már kontinensünkön is. Mindezt nem ijesztegetés, rémítés céljából mondom, hanem azért, hogy komolyan és felelősen szembe tudjunk nézni ezzel a kérdéssel, amely nagymértékben érint minket is és emésztí református magyar népünket. Tudjuk, hogy Isten hatalmasabb a sátánál, és ma is van ereje kiűzni azt. A sátán legyőzött a kereszten, de mint a visszavonuló ellenség, minél nagyobb károkat akar okozni. Így olvasunk erről: „az ördög mint ordító oroszlán szerte jár, keresvén, kit elnyeljen” (Pt 5,8).

II.

Filep ugyanabban a városban nem tesz semmi mást, mint hirdeti a Jézus Krisztus nevét és az Isten országának örvendetes dolgait. Nagyon szépen van itt megfogalmazva az evangélium továbbadásának öröme. Filep nem bűvészkedik, nem pózol, nem használ szónoki fogásokat, nem próbált túltenni Simon mutatványain, nem versengett vele, hanem a legegyszerűbben és a legtisztábban hirdette a szabadító Isten beszédét. Ez eligazító szempont lehet számunkra akkor, amikor a babonáktól megnyomorított és tévtanításoktól gúzsba kötött gyülekezethez kell szólnunk. Jó tisztában lenni a tévelygések értelmével, de a leghatékonyabb fegyver ellenük mégis az örömhír, az evangélium tiszta hirdetése. A samaritánusokról nem olvassuk a Bibliában azt, hogy különösebben szomorkodtak volna, ameddig Simon mágus uralta őket, de Filep megjelenése után nagy öröm áradt szét a városban, mivel az emberek megfízlelték a Krisztusban nyert szabadság önfeledt örömét. Az emberek mindaddig nem tudják, hogy megkötözöttek, hogy szokások és hiedelmek rabjai, amíg Isten Igéje rá nem döbbsenti őket helyzetükre és meg nem érezteti velük a szabadság igazi örömét. Efézus 6,12 bizonyásgtétéle szerint „nem test és vér ellen van nekünk tusakodásunk, hanem a fejedelemségek ellen, a hatalmasságok ellen, ez élet sötétségének világbróí ellen, a gonoszág lelkei ellen, melyek a magasságban vannak”. Éppen ezért nem elég csupán szellemi síkon felkészülni ellenük, hanem Pál tanácsa szerint a lelki fegyverzetet is igénybe kell venni, melyben kiemelkedő helyet foglal el az Isten Igéjének hirdetése. Ahol nekünk nincs erőnk, ott Isten beszéde élő és ható, ott eljut a szívek és a gondolatok megfíteléséig.

Filep igehirdetésének következményeként a samaritánusok Simonnal együtt megkeresztelkednek. Az emberek megérzik, hogy ez több, mint Simon varázslása. Simon ténykedésének célja önmaga rivaldafénybe való állítása. Filep tevékenysége Isten nagyságára és szabadítására utalt. Az eddig félrevezetett és megvakult emberek ezúttal helyesen döntöttek. A legváratlanabb esemény az, hogy a megkeresztelkedők között ott van Simon is. Látja a jeleket és az erőket, álmélikodik és beismeri, hogy ő nem tud ilyeneket művelni, tehát valami hatalmasabb erőforrással áll itt szemben, mint amilyenhez eddig ő fordult. Bár alapigénk nem beszél róla, de tételezzük fel, hogy őszinte volt ez a lépése. A továbbiakban Fileppel tart, s mint jó tanítvány, nem akar elszakadni tőle.

III.

A jeruzsálemi apostolok hallanak a samáriai esetről, és odaküldik Pétert és Jánost. Jánosról meg kell jegyeznünk, hogy neki már volt egy találkozása a samaritánusokkal, amikor testvérével — Jakabbal — tüzet akart kérni a Jézust befogadni nem hajlandó falura (Lk 9,51–56). Most nem a pusztítás szándékával, hanem a megtartás óhajával közeledik hozzájuk. A két apostol megérkezik a színhelyre. Szentlélekért imádkoznak, aki a kézrátétel pillanatában a megkeresztelkedetteknek adatik. Simon látja a történeteket, és pénzzel kínálja meg őket ezért a csodatevő erőért. Itt élő példáját találjuk annak, hogy milyen nehéz szabadulni az ilyesfajta megkötözöttségből. Feltételezésünk szerint Simon megkeresztelkedett, hűségesen ragaszkodott Filephez, de most mégis kiderül, hogy mégsem volt minden rendben az életében. Meg szeretné vásárolni azt a hatalmat, amelyet az apostoloknál látott, és ez a tette az egyháztörténelemben névadója lett annak a visszaélésnek, melyet szimoniának nevezünk. Erről a visszaélésről akkor van szó, amikor valaki anyagi javak ellenében egyházi tisztelet, lelki hatalmat akar vásárolni. Azt is mondhatnám, hogy üzletelni akar a szent dolgokkal. Ezért vizsgáljuk meg azt, hogy mi lappang Simon e kérése mögött. Simon e szóban forgó ajándék által megint a figyelem központjába akart kerülni. Így és ezáltal, „szent mágiával” próbálja újra visszalopni magát az emberek szívébe. Simon története azzal kezdődött, hogy magát valami nagyinak, emberfeletti embernek állította. Ezúttal is ezt szeretné megvalósítani.

A két Simon párbeszéde rendkívül fontos és érdekes. Simon Péter válasza nem késik, és Simon, a mágus, az apostol szájából üzelmeiért átkot hall. A jó üzlet elmarad. Péter súlyosnak ítéli meg a helyzetet, és keményen válaszol. De mégis ad egy esélyt Simon mágusnak. Vajon mi mivel akarjuk megvenni Isten ajándékait? Jó cselekedetekkel és imádsággal, tanulással és aszkézissel próbáljuk megvásárolni Isten ajándékait, holott nagyon jól tudjuk, hogy azok ingyen vannak, hogy azokat csak hálásan elfogadni lehet. Péter megtérésre szólítja fel a tévelygő Simont. Az eddig varázsló, kérkedő mágus nem hal meg azonnal, mint Anániás, aki csalással szerette volna megvásárolni a keresztyének elismerését. Egy pillanatra úgy tűnik, mintha megbánta volna tévedését. Pillanatnyilag összeroppan Isten ítéletének súlya alatt, és sírva kéri, hogy könyörögjenek érte. Nem tudjuk, hogy miként alakult Simon további sorsa. Bizonyos, hogy Simon egy volt a sok tévtanító és a keresztyének számos ellensége közül. De ennek ellenére, Isten neki is esélyt adott a megtérésre, és talán őszintén meg is bánta tévelygését.

Simon történetéből két dolog következik. Egyrészt az, hogy Isten Szentlelkének fényében vizsgáljuk meg életünket, és kérjük, hogy tisztítson meg minket mindenféle babonától, mindenféle vallásos hiedelemtől, mindenféle téves tanítástól. Másrészt úgy készülünk hivatásunkra, hogy minden szektás tévelygés ellen és ellenére egyszerűen és világosan tudjuk hirdetni Isten tiszta és igaz evangéliumát, mely Isten hatalma minden hívő üdvösségére (Róm 1,16). Ámen.

Nagy István

Az élet feltétele

Alapige: Ámósz 5,6a

Bibliaviasítás: János 10,7-14

„Keressétek az Urat!” — szól az Ige, és éppen nekünk szól. Kell ezt szólnia? Másoknak igen, de nekünk, akik templomban vagyunk, ezen a vasárnapon is összegyűltünk az istentiszteletre, miért? Mert Isten látja, hogy amit cselekszünk, azt csak mi nevezük Isten-keresésnek, az legtöbbször nem az. A helyzet olyan, mint Ámósz próféta idejében volt, amikor Izráel népe — különösen nagy ünnepeken — elment nem a másik utcába, könnyen elérhető helyre, hanem elzarándokolt a többség számára távoli, más vidéken levő szenthelyre, Bételbe vagy Gilgálba, sőt Beérsebába. Ugyanis Jeruzsálemen kívül másutt is voltak szenthelyek, ahol a papok irányítása mellett áldozatot mutattak be Istennek. Izráel változatos sorsában jelentős események fűződtek a nevezett helyekhez, Isten megjelent, kegyelmesen cselekedett, ennek nyomán hagyománnyá, tradícióvá vált a más helységekhez való megkülönböztetésük, szenthellyé nyilvánításuk. Bételben látta álmában Jákób az égig érő lajtorját, rajta az Urat, aki gondviselést és jövődőt ígért neki: „Ímé, én veled vagyok, hogy megőrizzelek téged” (1Móz 28,15). Jákób Bételnek, Isten házának, az ég kapujának nevezte el a helyet, megjelölte, és később oltárt épített ott. Gilgálban pedig Józsué vezetésével a Jordán folyón száraz lábbal átkelt nép a vízből kiemelt tizenkét kőből készített oltárt, s úgy tartotta hazájában az első istentiszteletet. Beérseba Júdában, a déli országban volt, ott annak idején Izsákot áldotta meg Isten, erősítette meg vele az Ábrahám-mal kötött szövetséget, ezt hirdette az ottani szenthely. A nép látogatta ezeket a helyeket, úgy gondolta, így bizonyítja Isten iránti tiszteletét s nyomában mondhatja: „A seregek Ura velünk van” (Zsolt 46,8), biztonságban érezhette magát. Ám éppen Bételben, valószínűleg a nyárvégi betakarítás idején, hirdette a próféta: „Keressétek az Urat”, mert nem vagytok nála, az nem elég, amit tesztek.

Az Ige azért szól nekünk is, mert nálunk szintén szokás, tradíció gyakorlása az istentisztelet. Igyekszünk a vasárnapokat megtartani, templomba járni, rendszeresen emlegetjük Isten nevét, nehéz időkben azzal vigasztalódunk, hogy megsegít Isten, akit hívunk. De különbek vagyunk-e másoknál? Értsük meg az Igéből: nem ennyit, hanem

többet vár tőlünk Isten. Nem úgynevezett vallásosságot, szertartásokat, kegyes szokások gyakorlását, hanem az ő megtartó szeretetének keresését és elfogadását. Hitünknek nagy-nagy szegénysége az, hogy Istenhez fordulásunkkal valójában a magunk nagyon emberi értékeit és álmait akarjuk érvényesíteni. Védelmessen meg, rendelje ki eddelünket, segítsen a munkánkban, gyógyítson betegségeinkben, holott sokkal többet kínál, akar adni saját érdekünkben: őt magát. Ehhez az ő keresése kell, azaz nem valaminek odanyújtása életünkéből, bizonyos idő, cselekedet, ehhez a magunk feladása, uralma alá helyezése szükséges. Mert Isten nem valaki személytelen erő, ő személyes, élő, örökkévaló hatalom. Nem hajlandó hatalmában másokkal osztozni és kezét senki sem foghatja le. Ezt a kizárólagos hatalmát — nem csak morzsákat belőle — akarja kiterjeszteni reánk és mindenekre, erre választott ki és hívott el. Ő Úr, és uralmának őszinte elfogadását akarja. Ezért: „Keressétek az Urat!” Már Ézsaiás által kimondotta Isten, amit Jézus megerősített: „Ez a nép szájával közelget hozzám és ajkaival tisztel engemet, szíve pedig távol van tőlem” (Mt 15,8). Ez a nép, ez az egyház szegénysége. És ezen kell változtatni.

Keresni azt kell, ami hiányzik, de aminek megtalálásában reménykedni lehet. Így keressük a kenyerünket, a megmaradásunkat, az emberek kedvezését. Mindig keresésben vagyunk üres szatyorral és üres lélekkel. Földi javak vonatkozásában érthető a keresés, de lehet-e szó az Úr megkereséséről? Hol van ő, és melyik út vezet hozzá? A földhöz kötött halandó keresheti-e őt azzal a reménységgel, hogy megtalálja, felemelkedhet-e hozzá? Ennek lehetőségét az Úr teremteté és teremti meg. Ő alászáll a mennyből, és megjelenik ezen a földön. Az ószövetségben ezt tette, amikor megszólította választottait és megkeresésére a törvényt adta. A hozzá vezető útra ezzel ajándékozta meg népét: „Vigyázzatok, hogy úgy cselekedjete, amint az Úr, a ti Istenetek parancsolta néktek, ne térjete se jobbra, se balra. Mindig azon az úton járjatek, amelyet az Úr, a ti Istenetek parancsolt néktek, hogy éljete és jól legyen dolgotok” (5Móz 5,32–33). Számunkra már az újszövetség minden értelmet felülhaladó eseménye érvényes. Isten a mi Urunk Jézus Krisztusban emberi testet vett fel magára hatalmának megmutatására, és azóta Lelkével szüntelenül közöttünk van. Ő a törvényünk, Istenhez vezető utunk, ahogy mondotta: „Én vagyok az út... senki sem mehet az Atyához, hanemha énáltalam” (Jn 14,6). Elérhető a kijelölt cél: az Úr megkeresése és megtalálása. A próféták és Jézus ezért tanítottak, harcoltak. Nem a templom, a szertartások ellen, hanem hogy ezek eszközök legyenek a cél elérésében. Tehát „Keressétek az ő orcáját szüntelen” (Zsolt 105,4). Sőt sürgetőleg hangzik az Ige: „Keressétek az Urat, amíg megtalálható, hívjatek segítségül, amíg közel van” (Ézs 55,6). Jézus a hegyen hozzá gyűlt sokaságnak tanította: „Keressétek először Isten orszagát — uralmát — és akkor mindent megnyertek” (Mt 6,33). Ez a keresés biztos eredménnyel jár, Isten ígéri: „Kerestek és megtaláltok” (Jer 29,13), mert ő „megjutalmazza azokat, akik őt keresik” (Zsid 11,4).

Ha nem tesszük meg, akkor mindenképpen megmutatkozik hiábavaló jövősenkemenésünk az életfolytatásunkban, ahogyan magunkban oldjuk meg kérdéseinket, kizárólag csak saját érdekeinkkel törődünk, s ezek a világhoz kötnek, melyből az kedves számunkra, amit testünkre fordítunk. Akik vizsgálják az emberiség helyzetét, látják, hogy ez akkor megnyugtató „aránylag”, ha a termelés és a fogyasztás egyensúlyban van. Napjainkban is csak fogyasztani akarunk, a fogyasztó társadalmat alkotjuk. Ámós idejében ez némelyeknek mérhetetlen meggazdagodásához, a többségnek súlyos elszegényedéséhez vezetett. Az önzés ekkor is, ma is a bálványok imádását és a vele járó gátlástalanságot, mások elnyomását, az erkölcstelenséget bizonyítja. Az Istentől függetlenségre törekvő lélek megsüketül a jó tanács meghallására, megvakul a helyes út meglátására. Senkitől, még Istentől sem fogadja el a sorsába való beavatkozást.

S mikor csöknyösen ragaszkodunk a szabadnak nevezett élethez, akkor Isten keményebb eszközökkel, ítéleteivel folytatja harcát megmentésünkre. Ámós emlékeztette a népet sorsának nagy megpróbáltatásaira, mikor rája szakadt az éhség, elmaradt az éltető eső, sáskák ették meg a termést, döghalál pusztította, háborúit

elvesztette, tűz égette — ezek nem véletlenül következtek be, nem egyszerűen szerencsétlenségek voltak, mert Isten népénél — tehát ott, ahol tudtak róla — így mutatta meg az Úr, hogy mire jutnak nélküle a saját erejükből, és hogy ezáltal kijózanodjanak. Az Úr szeretetének bizonyosságai ezek is. Annál keserűbb az eredménytelenség, Ámósz a csapások felsorolása után megállapította: „És mégsem tértek vissza hozzám”, ötször hangzik ez el. Lássuk mi is egyéni, közösségi sorsunkat ezzel a szemmel. Sok-sok kudarc, bukás ért a múltban, ér a jelenben. Felsorolhatnánk ezeket. Az „annyi balszerencse s oly sok viszály” magyarázata nálunk, a megkereszteltek, egyházhoz tartozók népénél vajon az a panasz-e, hogy: „Elrejtett az én uram az Úrtól és ügyemmel nem gondol Istenem” (Ezs 40,27)? Nem. Ellenkezőleg, az Úr így mutatta meg, nem vagyunk közömbösek számára, ne mással magyarázzuk múltunk és jelenünk sötét eseményeit, mint azzal, hogy az Úr atyai fenyítésekkel munkálja megtérésünket.

Az Úr sokáig küzd érettünk, ám ha mégis dacolunk vele, akkor csak a végső romlásra gondolhatunk, mert következik a leszámolás. Ámósz ezt is hirdette: „Készülj Istened elé, ó, Izráel!” (4,12) Az Újszövetségben ez így hangzik: „Az Úrnak eljövetele közel van... Ímé, a Bíró az ajtó előtt áll” (Jn 5,8-9). A népek pusztulását sokféle okra vezetik vissza. Ahol az Úr kijelentette magát és hirdette akaratát, mint nálunk is, ott a pusztulás az engedetlenség miatt következik be. A népek nagy világából Istenhez elhívottak, amennyiben nem húzódnak a rájuk váró szárnyak védelme alá — elvesznek konokságuk miatt.

Elképzelhetjük, hogy az ítéletet, a végső ítéletet mély bánattal hirdette Ámósz próféta. Tudta, mi következik, mert „Semmit sem cselekszik az én Uram, az Úr, míg meg nem jelenti a titkot az ő szolgáinak, a prófétáknak” (3,7). „Az én Uram, az Úr szól, ki ne prófétálna?” (3,8) Nyugalmas életéből erre a szolgálatra hívta el Júdában és küldte át a másik országba, Izráelbe. Ott látta, mi van, mégsem maradt néma. Volt egy ilyen mondas, néha emlegetik az óvatosak közöttünk is: „Hallgat az eszes ebben az időben, mert gonosz idő ez” (5,13). Nem számíthatott szíves fogadtatásra, mert senki, az egyház népe sem szereti, ha bűneit fejére olvassák, ha ítéletet kell hallania. Tényleg, a bételi pap királya felszólítására elűzte a prófétát (7,12). Az Úr küldöttéi milyen gyakran nem kívánatos személyek. A prófétákat elkergették, bántalmazták, hamis vádakkal elítélték. Az apostolok közül csak János fejezte be életét természetes halállal. De hát magával Jézussal mit cselekedett a népe? Keresztre juttatta. Ő előre közölte övéivel: „Ha engem üldöznek, titeket is üldöznek majd” (Jn 15,20). A megbíztott, az egyház, nem hízeleghet, s nem elismerést hajszol, hanem szolgál, mert szereti népét. Ezért nem hallgat, hirdeti az Úr hívását és ugyanakkor az ítéletét. — Ahogy Ámósznál halljuk. Az ítéletet fájdalommal hirdette. Ez a mai Ige Ámósz siratóénekeiből való. Siratta pusztuló népét. Jézus is megsiratta Jeruzsálemet. Pál apostol szintén írt a népe megsiratásáról.

Mégis megadatott a prófétának, a küldöttnek az, hogy ítéletek között, a nagy ítélet előtt ismerje meg és hirdesse a megmaradás egyetlen feltételét: „Keressétek az Urat és éltek!” Van élet, még mindig van élet — az Úrnál. Élet a bűnös nép számára. Élet abban az értelemben, hogy életben marad, hozzájut a megélhetéshez nélkülözhetetlen javakhoz. Sőt — ahogy ma mondják — túléli a nehéz időket. Nem mintha Isten nem hajthatná végre az ítéletét, vagy valamilyen érdemekkel sikerülne nekünk elhalasztani, felfüggeszteni, hanem mert az Úr kegyelmes. Csak saját magáért könyörül, még életet ad annak, aki végül, talán az utolsó órában hozzá tér. Tudjuk meg, milyen Úr ő. Ezt mondja: „Nem gyönyörködöm a hitetlen halálában, hanem hogy a hitetlen megtérjen útjáról és éljen” (Ez 33,11). Isten könyörülete Jézus Krisztusban vált teljessé, aki azért halt meg a bűnösökért, hogy „valaki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen”. A Jézushoz húzódo lelkek új életre kerülnek, megtanulják gyűlölni a gonoszt és szeretni a jót, nem magukban vannak, mert mint szőlővesszők Jézus Krisztusból nőnek ki és teremnek gyümölcsöt, szeretetet, áldozatot. Már nem csupán erre a földi életre, mert Jézus Krisztusban a mindig megmaradó életbe nőnek bele. Ő azt mondotta: „Én azért jöttem, hogy életük legyen és bővítködjének” (Jn 10,10). Van

élet, túlélés, megtartás azoknak, akik az Urat keresik. Feltétele nem valamelyik parancsolat, világi rend, hanem egyedül ő, az élő Úr. Egyik faluban a templomkapura a régiek ezt az Igét vészték fel: „Ha nem hisztek, bizony meg nem maradtok” (Ézs 7,9). Valaki megkérdezte az ott lakókat, tudják-e, mi van felírva templomuk kapujára. Legtöbben nem tudták. Megszokták, hogy valami írás van ott, de nem olvasták. Pedig tudni kell az élet feltételét, a falvaknak és a városoknak egyaránt. Tudnunk kell mindnyájunknak, és teljesítenünk kell azt, ha élni kívánunk.

Az Írás a nép tizedrészeről, tűzből kikapott üszökről, megrostáltakról, maradékról tanít mindenütt. A vészes korokban s majd az utolsó ítéletben nyilvánvalóvá válik, kik hallották meg az Úr szavát, kik az övéi örökre.

Most nekünk szól az ámószi Ige. Útések csattannak rajtunk, testünk-lelkünk szenved, meresztjük szemünket, mi lesz velünk, hova meneküljünk a magunk, a gyermekeink érdekében. Isten megszólított. Nem a balsorssal van bajunk, hanem bűneinkkel, ezek emésztenek. Ha élni akarunk, ne maradjunk bennük, halljuk meg az Úr tanácsát, és tegyük meg, amit mond, bárhol vagyunk, bármi történik, „Keressétek az Urat és éltek”. Döntés elé állít, válasszunk az élet és a halál között. Válasszuk őt, akié az élet, és aki egyedül ad életet. Amint vagyunk, testestől-lelkestől adjuk neki magunkat, kérjük, vegye át az uralmat felettünk. Biztosan „elfogad s keblére zárva nyugalmat ad” mindennap, a halál völgyében s magánál az örökkévalóságban — kegyelemből, Jézus véérért. Ámen.

Werner Pfendsack
Svájc

A kétségbeesés örvényében

Alapige: 1Királyok 19,1-18
Bibliaalvasás: Jelenések 7,1-17

Első pillanatban talán idegenkedünk attól, hogy most, ezen az adventi vasárnapon (a keresztyén ember állandó adventben él) Illés történetének ezzel a részével foglalkozunk. És meghozzá épp ezzel a résszel. Hiszen semmi ünnepélyes vagy előünnepi nem található ebben a számunkra különös és sok vonásában nehezen érthető történetben. Épp ellenkezőleg. Illés itt éri el életének mélypontját. Már rosszabb nem is jöhet számára. Mélyebbre már nem is zuhanhat. Mint egy hajótörött dobja Isten lába elé életét és minden eddigi feladatát. Nem bírja és nem is akarja tovább.

Könnyen lehetséges, hogy mi most az advent és az előttünk álló karácsony ellenére hasonló helyzetben vagyunk, és hogy Illés sohasem állt közelebb hozzánk, mint épp most. És épp ezáltal egymás mellett állunk vele ebben az adventi időben. Persze nem abban a hajzában és tevékenységben, amivel mi ezt a karácsony előtti időt ünnepeljük. Annak semmi köze a tulajdonképpeni adventhez. Illés úgy áll most mellettünk, mint aki az eljövendő érkezésére vár. Kinek lenne sürgősebb szüksége a közeledő megváltóra, az ő erejére, segítségére, közelségére, ha nem Illésnek s vele mindazoknak, akik őt életének e különös alakulásában magukhoz olyan közel tudhatják.

Talán nem is értjük meg mindjárt, hogyan is juthatott az élete ilyen mélypontra. Hiszen láhattuk, hogy nemrég még Isten hatalmának és erejének különös bizonyosságaiban részesült. Pl. a Kármel hegyén történt tűzpróba alkalmával, ami olyan egyértelmű bizonyosságot jelenthetett a nép számára, hogy csak meghajolni tudott Isten előtt. Vagy gondoljunk a kegyelmi eső visszatérésére, amely az aszály évei, az éhínség, a nélkülözés után Illés imádságára a nép és az ország felett megeredt. Vajon nem kellene Illésnek most is, életének további szakaszán még egy utolsó nekibuzduló reménnyel, örömteli meggyőződéssel tudnia, hogy Isten él, hogy szereti népét, akkor is, ha az vétkezett ellene, hogy nem hagyja el, nem szűnik meg cselekvése, míg az emberiséggel el nem éri kitűzött célját? Nem kellene-e Illésnek épp saját tapasztalatából tudnia, hogy Istennél semmi sem lehetetlen, hogy meghallgatja az imát, hogy

hatalmát megmutatja, amikor elérkezik annak ideje. Mit árthat neki Jezábel fenyegetése, még akkor is, ha isteneire esküdve mondja, hogy úgy cselekszik Illéssel, ahogyan ő a Baál-prófétákkal cselekedett? Nem védte-e meg Isten Illést életének más kritikus helyzetében is, nem vezette-e át védelmével különböző veszélyeken?

És íme, most világosan látjuk, hogy Jezábel fenyegetése kimondottan felforgatja az életét, éspedig annyira megrendíti alapjaiban, hogy hite és reménye összeomlik és életét féltve a pusztába fut. Senkit sem akar látni maga körül, senkiben sem bíz. Azt mondja, hogy „elég”! Most, ó, Uram, vedd el az én lelkemet, mert nem vagyok jobb az én atyáimnál. Illés bűnét akarjuk kutatni? Lélektani magyarázatot keresnénk kétségbeesésére? Talán azért, mert Isten ítéletének végrehajtójává lett és emberi túlkapással megölte a Baál-prófétákat és most kapja kézhez önhatalmú cselekedetének számláját? Vagy tegyük talán vizsgálat tárgyává a fenyőfa alatt tett kijelentését, ahol azt mondja, hogy ő sem jobb atyáinál, vagyis hogy őt is gőgössé tették az elért nagy sikerek? Így hát a hívő is gőgössé válhat? Talán ilyen módon vizsgálhatjuk helyzetét.

Illés persze nem ártatlan, akárcsak mi. Ő tényleg olyan ember, mint mi. De kik vagyunk mi, hogy betegségének diagnózisát megállapítsuk? Azt csak Isten teheti, ő egyedül. És ha ő ezt itt nem teszi, vagyis nem úgy teszi, hogy a válla felett mi is belepillanthatnánk, akkor nem kell-e félelemmel és remegéssel tudomásul vennünk, hogy vannak ilyen kétségbeesések még hívő embereknél is, akik életüket Isten rendelkezésére bocsátották? Hogy még az erős hit vagy a legnagyobb tapasztalatok sem jelenthetnek biztosítékot a mélypontok, depressziók, súlyos kétségek és kemény kísértések ellen? Még azok az emberek is, akik Isten hatalmát és erejét életükben megtapasztalták, egyszerre ott állhatnak üresen és ájultan, erő, fény és bizakodás nélkül. És Isten hagyja ezt megtörténni. Ennyire függünk tőle. Isten azért Isten, hogy sohase adja magát kezünkbe. Még a hívő ember kezébe sem. Ő nem hagyja, hogy rendelkezünk felette. Nem hagyja magát általunk manipulálni és használni úgy, ahogy mi szeretnénk. Ő nem az az olcsó vizsgálató, aki mentesít minket a támadásoktól és a bántalmaktól.

Saját Fiát sem mentesítette attól. Nem látjuk-e Illés alakján át ott a rekettyebokor alatt a mi Urunkat, amint a Gecsemáné kert fái alatt magányosan küzd az útért, az Atya akarataért. „Felette igen szomorú az én lelkem mindhalálig!” Értsük meg, hogy a bántalmak nem hitünk üzemi balesetei, nem üzembavarok életünk utazása közben, hanem az e világban élő keresztyének állapotához tartoznak, amint Krisztus földi életében is jelen voltak. Ezért tudta Luther Márton olyan kiélezetten mondani, hogy az lenne a legnagyobb bántalom, ha nem volnának bántódásaink.

Ezért áll Illés egész kétségbeesésével együtt mégis az adventben. Nincs egyedül még a pusztai magányában sem. És ha még nem is tud róla, ha még nem is érzi és nem tudja felfogni, de a közeledő Megváltó már ott áll mellette. A 139. zsoltárban így imádkozunk: „Hová menjek a te lelked elől, és a te orcád elől hová fussak? Ha a mennybe hágnak fel, ott vagy, ha a Seolba vetek ágyat, ott is jelen vagy.” Isten nem szemrehányóan áll mellettünk, nem azért, hogy kérdőre vonja azt, akit bántalom ért, nem is azért, hogy szidja vagy provokálja. Illés halálkívánságára ott van a válasz. De nem úgy, ahogyan ő gondolja, hanem az élet adományával. Isten annak, aki a halált kívánja, szó szerint élelmet nyújt, megmaradó hűségének és szeretetének első jeleit: kenyéret és vizet, ételt és italt. Illés továbbvándorol a pusztában — de most már másképpen — negyven nap és negyven éjjel, Isten hegyéig, a Hórebig.

Egyre nagyobb távolságra jut kétségbeesésének helyétől. De nem csak külsőleg. A helyi távolsággal együtt nő a belső távolság is. Isten tudja azt, hogy nekünk szűkségünk van térközökre a bántódások idején, távolságra saját magunktól, távolságra attól, ami bánt, ami földre húz. Isten első nagy segítsége a távolság nyeresének lehetősége.

Azután a Hóreb hegyére hívja Illést. Ez a prófétának már nem menekülési útja, hanem az engedelmesség útja. A Hóreb nem tetszetős hely. Ez az eredet helye. Ott a Hóreb, a Sínai-hegyen kezdődött Isten műve népével és népe által az egész emberiség számára. Isten ott kötötte Izráellel a szövetséget, ott adta tudtára akarataát és

ígérte hűségét, ott hívta ki népét szolgálatra a föld népei közül. Ott jött létre Jézus Krisztus egyházának ősi képe. Egyházunk tagjaiként ennek a régi szövetségben élő Isten népének vagyunk késői utódai.

Ott a Hóreb barlangjában tör ki aztán Illésből kétségbeesésének legmélyebb oka. Nem kerülhette el a figyelmünket, hogy ezt az okot a szöveg kétszer is, ugyanazon szavakkal, elmondja: „Nagy búsulásom van az Úrért, a Seregek Istenéért, mert elhagyták a te szövetségedet az Izráel fiai, a te oltáraidat lerontották és a te prófétáidat fegyverrel megölték, és csak én egyedül maradtam és engem is halálra keresnek.” Úgy hangzik ez, mint valami öngizolás. Ez a próféta mélységes gondolata. Ez a bánata. Elbizonytalanodott Istennel szemben. Hiszen nem tett meg minden lehetőt? Életét is kockára tette, hogy népét a hithez és az engedelmességhez visszavezesse. És nem használt semmit! Minden hiába történt: a prédikálás, az aszály, a tűzpróba, az eső, az ő hite, reménye, küzdelme, imája. Minden hiába, ő maradt meg utolsóként. Nincs értelme tovább a romlás elleni harcnak. Illés nemcsak életunt, hanem Istennel szemben elfáradt is.

Nem valami efféle fáradtság van bennünk is? Néha rejtve, ami kívülről nem látható? Nem valami ilyen fáradtság veszi hatalmába a mi egyházunkat is? Vajon nem ismerjük-e mi is életünk és munkánk valamely pontján ezt a lemondó reménytelenséget? Már a kisebb dolgokban is, amikor mindennapi gondokkal kell megküzdenünk? Imádkoztunk, küzdöttünk, talán figyelmeztetve szóltunk is, megpróbáltuk teljesíteni feladatainkat, segítettünk másnak, amennyire csak erőnkéből tellett, és milyen kevés eredménnyel. Éppígy van ez nagyban is a mi világunkban. Nem tűnik-e úgy, mintha minden megerőltetés ellenére kisebbedne azoknak a csapata, akiket együttmunkálkodásra lehetne hívni? Mit tud még az egyházi szolgálat segíteni korunk borzasztó gondjaival és feszültségeivel szemben?

De Illés adventben él, és mi mindnyájan ővele. A közeledő Megváltó nem csak az ő oldalán áll. Itt van a világ minden dolga közepette. Ez világgossá válik számára ebben a Hóreb hegyi különös jelenségben, amiről ezt írja a Biblia: „És ímé, ott az Úr volt elmenendő.” Először egy nagy, hegyeket megszagató, sziklákat meghasogató vihar keletkezett, amit földrengés és tűz követ. A szöveg háromszor mondja hangsúlyozottan: „De az Úr nem vala abban.” A vihar, a földrengés, a tűz mindenesetre vele vannak kapcsolatban. De ezek „az Úr előtt jönnek” Majd csak egy szelíd fuvallat suttozásában hallja meg Illés az Úr hangját, amely új feladatot, új ígéretet közöl. Nem könnyű az idegenszerű és különös történetet megmagyarázni. De talán a legszorosabb összefüggésben áll itt minden egymással: kép, tárgy, jelenség és vélt dolog.

Vihar, földrengés, tűz — mindegyik egy-egy őserő, amivel szemben mi, a 20. század emberei is tehetetlenek vagyunk. Amit ezek okoznak, azt mi újra és újra drasztikus világossággal kell hogy tudomásul vegyük. Nem az isteni ítélet képei-e ezek, amiket semmiféle erővel nem lehet feltartóztatni? Mintha csak Isten nagy ekéje dolgozna általuk, hogy ezt a földet felszántsa, fellazítsa, előkészítse az ő vetésének befogadására. Valóban úgy van, hogy Isten nincs ezekben, mindezek előtte jönnek. Az ő célja sohasem az ítélet. De a vele szembehelyezkedő hegyek és sziklák szét kell hogy törjenek. Nincs a földön olyan hatalom, amely vele tartósan dacolni tudna.

Illésnek vissza kell térnie a pusztán át, hogy három megbízatást teljesítsen: Hazátnál, Jehunál és Elizeusnál. Mindháromnak szüksége lesz a kardra. Isten ítéletének ekéje mély barázdát vág az ő népének és más népeknek földjébe is. Így van ez a mai napig. De az Úr maga nincsen ebben. Mindenféle baj és sanyarúság, a mi időnkben is, előtte jönnek. Isten majd csak egy halk fuvallatban érkezik. Az isteni ítélet ama sötét idejének kellős közepében van egy ígéret: „Meghagyok Izráelben hétezer embert, minden térdet, mely meg nem hajolt a Baálnak, és minden ajkat, mely meg nem csókolta azt.”

Nem igaz az, hogy hiábavaló lett volna a próféta buzgósa. Sohasem igaz, amit a fáradtság, a lemondás és a kétségbeesés el akar hitetni velünk. Illés nem tudja, hogy Isten miként működött általa. Nem is kell hogy tudja. Nem az ő műve, amit tett.

„Meghagyok” — mondja Isten. Ő maga biztosítja az új nép alapját, magát. Népeinek ebből a szent maradékból sarjad ki a gyülekezet, Jézus Krisztus egyháza. És számára érvényes az ígélet az idők végezetéig, hogy a pokol kapui sem vesznek rajta diadalmat.

Mi nem tudhatjuk, hogy milyen mélyen kell még Isten ekéjének az emberiség földjébe hatolnia. De ha most advent idején elgondolkodunk, akkor tudjuk, hogy Isten nem csak hétezer embert fog megtartani Izraelben, hanem ahogyan Bibliánk utolsó könyvében olvashatjuk: „Ímé egy nagy sokaság, amelyet senki meg nem számlálhatott minden nemzetből és ágazatból és népből és nyelvből... és megmosták az ő ruháikat és megfehéřítették a Bárány vérében” (Jel 7,9 és 14). Isten ígérete legyőzi a prófeta kétségbeesését. Csak Isten ígérete képes a mi világunk aggodalmait legyőzni. Advent azt jelenti, hogy ezt az ígéretet szilárdan szem elõtt kell tartanunk s akkor Isten így szól ma hozzánk aggodalmaink között: „Mit csinálsz itt? Menj és térj vissza a te utadon!” Ámen.

Fordította: Nagy Irén

Werner Pfendsack
Svájc

Ajánlás és parancs

Alapige: 1Királyok 19,19-21
Bibliaviasás: Máté 4,12-25

Egy hívás hallszik ki ebbõl a néhány sorból. Nem hangos és nem heves, nem követelõzõ és nem tolaodó. S itt mégis az történik, hogy egy ember élete új irányba tér, új értelmet, új célt kap.

Mi magunkban erre képtelenek vagyunk. Senki sem képes csak úgy magától új irányt adni az életének. Bizonyára sokszor próbálkoztunk ilyesmivel, jó terveket képzeltünk, bátor elhatározásokra jutottunk. Nincs ebben semmi elvetendõ. Ne is mondjunk le ezekrõl, még akkor sem, ha ezerszer is meghiúsulnak ezek a tervek, vagy ha hamarosan el is felejtjük õket. Önmagukban mégis valami új, valami nagyobb, erõsebb utáni vágnak a jelei ezek, amiket remélünk, és amiket olyan szívösen megvalósítanánk. De a szép tervek és a bátor elhatározások nem elegendõek. Még szükségünk van egy kívülrõl jövõ indító lökésre ahhoz, hogy az életünk új irányba térjen.

Egy ilyen indítás történik itt Elizeus életében. Olyan láncreakció-féle, ami Illésnél kezdõdik és Elizeusra tér át. Ez a továbbadás napjainkig szeretne terjedni, egészen eddig a percig. Az az indítás, amit Elizeus kapott, mindnyájunk számára egy új irány kiindulópontja lehetne.

Az elsõ dolog, ami e történetben feltûnõ, hogy ez az indítás egy embertõl jön. Illés közvetíti Elizeushoz. Ugyanakkor nem kérdéses, hogy itt Isten cselekszik. De nem a menny magasságából, hanem embert használ fel rá. El egészen addig az egy emberig, akiben õ maga meg is jelent közöttünk, s aki egész más módon „sokak elestére és fel-támadására vettetett Izraelben”, ahogyan ezt a templomban az agg Simeon mondotta a gyermek Jézusról (Lk 2,34). Jézus is ember az emberek között. Mint köztünk járó ember, õ ad indítást, irányt egy új életre. Az elõtte járó útkészítõk egyike volt Illés.

Nem magától érthetõ az, hogy Illés újra úton van, ahogy a szöveg mondja: „element onnan”. Tudjuk, honnan jön. Mert a Királyok elsõ könyvének ezt a 19. fejezetét nem lehet tartalmában szétszakítani. Itt minden összetartozik. Hiszen tudunk a prófeta pusztába és a Hóreb hegyéhez való meneküléseirõl, hogy miképpen dobja oda ijedtében és kétségbeesésében Isten lába elé megbízatását és életét. Ilyesmii megtörténik egy prófeta életében! De Isten ennek ellenére is igénybe akarja venni. Éppen így tudja felhasználni, mint olyan embert, aki maga is ismeri azoknak a baját, akik nem tudnak magukban eligazodni, akik elbizonytalanodtak Istennel szemben, akik már nem látják az élet értelmét és célját. Illés valóban olyan ember, mint mi. De

Ő Isten kezében él, aki nem engedi el, aki átviszi őt a viharokon is, Illés Isten Igéjéből él, ami számára a kétségbeesésben, a félelemben, a legnagyobb ijedelmekben is támaszt és új erőt jelent. Ott a Hóreb hegyén Istennek már egyetlen szava talpra állította és újra elindította. Nem igaz, amit kétszer is állított, hogy egyedül maradt Izráelben. Isten ezt másképp tudja. Hétezer embert akar Isten meghagyni, azokat, akiknek térde „meg nem hajolt a Baálnak”. Illés nincs egyedül. Így indul el most is onnan.

És most találkozok Elizeussal, Safát fiával. Vajon nem egy-é ő abból a tízezerből, anélkül hogy tudná, hogy ez az első bizonyítéka és jele annak, hogy Isten megteszi, amit ígér? Manapság gyakran beszélnek a látens, rejtett egyházzól. Ez alatt a kifejezés alatt azokat a meg nem számláltakat értik, köztünk lévőket is, akik, mint ahogyan ismerjük az ilyeneket, nem tudnak mit kezdeni az egyhazzal. Talán azért, mert nem értik az egyház nyelvét, vagy nem kívánnak részt venni a hagyományos egyházi életben, nem helyeslik a mi egyfős egyházi „üzemünket”. Kritizálják az egyházat és intézményeit, s talán részben joggal is. Szívükben azonban nem szakadnak el Istentől, megpróbálnak keresztyénként élni, és ott, ahol éppen dolgoznak, még Isten akaratát is komolyan venni.

Egy ilyen rejtett egyház, Istennek rejtett népe volt akkor Izráelben is. Úgy tűnik, hogy Elizeus ehhez tartozik. Nem feltűnő, hogy hol szólítja meg Isten? Nem a templomban, nem egy ünnepen, nem az istentiszteleten vagy valami kegyes tevékenység közepette. Elizeus éppen szánt. Nem lehetett könnyű tizenkét járom ökörrrel a földet törni. Elizeus atyjának nagy kiterjedésű birtokai lehettek. Úgy látjuk, hogy Elizeus, a fiú volt a felelős azoknak a napoknak munkáiért, amikor a tizenkettedik járom mellett haladt. És éppen ott, munkája közepette szól bele Isten az életébe. Isten ilyen kötetlenül, ilyen szabadon tud minket megszólítani. Használhat egy istentiszteleti órát is, hogy akkor adja életünk új irányához az indítást, de éppen úgy munkáink végzése közben is hozzánk léphet, hogy ügyéért lefoglaljon magának. Talán furcsának tűnik, ahogyan ez Elizeusnál történt. Szeretnénk talán megkérdezni, mit is jelent az, hogy palástját reá vetette. De Elizeus érti. A kabát beburkolja azt, akire rávetik, védelmet, rejtettséget, meleget ad. Körülfogja azt, aki viseli. Nem jelképe-e a kabátrávetés Isten ajánlatának, amivel az ember felé fordul? Isten védelmet, szeretetet, biztonságot nyújt. Elizeust körülveszi Isten jelenlétének palástja.

De ez a palást többet is jelent. Mint a katona egyenruhája, amit visel, ami őt elkötelezi, az ország számára lefoglalja, akárcsak az ápolónő viselete, ami őt kiemeli, megkülönbözteti a szenvedők és betegek szolgálatában. Elizeus néhány pillanatra egy egyenruha viselője, az Isten szolgálatában állók viseletének hordozója lesz. S ettől a perctől kezdve életének minden adottságával, erejével, lehetőségével elkötelezte magát Urának. Isten ajánlata ugyanakkor olyan lesz, mint egy katonai behívó Elizeus számára, bevetés a szolgálatba.

Nekünk ma már nincs szükségünk Illés palástjára ahhoz, hogy meghalljuk Isten ajánlatát és szolgálati parancsát, hiszen amikor Krisztus az ő követésére hív, akkor mindkét dolog megtörténik. Hívása mindkettőt jelenti: közelségének ajándékát, védeltséget, türelmének, bocsánatának, szeretetének bizonyosságát, akkor is, ha gyengék vagyunk és felmondjuk a szolgálatot. Ugyanakkor feladatot jelent az ő követésére és szolgálatára, amire testvéreink adnak alkalmat, továbbá az ő akaratának keresését és megvalósítását a mai nemzedék kérdéseiben. Óáltala elhívtak vagyunk.

Persze minden attól függ, hogy miként reagálunk erre az ajánlatra és szolgálatba állításra. Itt dől el, hogy életünk ezáltal új irányba tér-e. Elizeus azonnal dönt. Alig terítette Illés vállára a palástot, máris elhagyja ökreit és Illés után siet. Pedig egy szó sem esik arról, hogy őneki is prófétává kell válnia. Csak ennyit mond az írás: „Elméne Illés után és szolgálja néki.” Ez lett életének új iránya és felépítése. Minden hangsúly a szolgálatán van.

Nekünk most együtt kell kibetűznünk, hogy mit is jelent ez ma a mi számunkra: egy szolgáló egyházban szolgáló keresztyénnek lenni? Mi olyan szívesen hagyjuk magunkat kiszolgálni. Akkor is, amikor az istentiszteleten összejövünk. Várunk valamire. Hogy tartsanak prédikációt, persze nem túl hosszút. Hogy valamit ma-

gunkkal vihessünk, hogy megerősödjünk, épüljünk és vigasztalódjunk. S ez helyes is. Az lenne a rossz, ha nem ezt várnánk. De nem állunk-e meg túl gyakran csak annál, amit kapunk, anélkül hogy arra is gondolnánk, hogy mi mit adunk? Szolgáló keresztyénnek lenni egy szolgáló egyházban azt jelenti, hogy mindnyájan felelősek vagyunk azért, ami itt történik, hogy mindnyájan felkészülünk a feladatainkra a családban, a hivatalunkban, a munkakörünkben, még a politikai küzdelemben is, mindenütt, ahol vagyunk. De akkor nem mi jelentjük azt a pontot, ami körül minden forog. Nem miértünk történnek a dolgok, hanem azért, hogy a mi időnkben használhatókká válhassunk az Istentől jövő megbízás szolgálatában.

Nem úgy van-e, hogy újra és újra lelki, vallásos és erkölcsi követelésekkel fordulunk embertársaink felé, mintákat formálunk arról, milyennek kell lennie egy igaz keresztyénnek? Ezeket a modelleket aztán ráhelyezzük testvéreinkre, hogy megfelelően osztályozhassuk őket, ahelyett hogy nyitva állnánk gondjaik, bajaik, kérdéseik előtt, ahelyett hogy fenntartás nélkül szeretnénk őket. A mi nemzedékünknek minden elutasítása és kritikája, minden csalása és kihívása mögött fel kellene fedeznünk az új, jobb, nagyobb és erősebb utáni vágyat, amire ma szükségünk van ahhoz, hogy megfelelhessünk korunk követelményeinek.

Akkor meg fogjuk érteni, hogy Illés miért engedi meg Elizeusnak a szüleitől való búcsúzását. Ellentétben Jézussal, az Újszövetségből ismert hasonló helyzetben, amikor is Jézus nemet mondott. „Hadd csókoljam meg az én atyámat és az én anyámat, és azután követlek” — mondja Elizeus. Illés beleegyezik. Nem kívánja a szülői háztól való elszakadást. Csupán az a fontos, hogy Elizeus szabad legyen, kötetlen a rokonságtól, ami annak idején sokkal erősebb kötődést jelentett, mint napjainkban. Az ilyen belső szabadság az igaz szolgálat feltétele, amit Isten az ő célja számára felhasználhat.

És így megértjük azt a furcsa lakomát, amit Illés rendez egy pár ökörből, amelyekkel előbb még szántott. Itt nem csupán egy búcsúlakomáról van szó. Ez a mezőn tartott közös lakoma a végső összetartozás jele. Akkor is, ha Elizeus, Isten hívását követve, új utat kezd, nem helyezi magát a visszamaradók fölé. Nem válik el tőlük, hanem szoros kapcsolatban marad velük. Az ő spontán, ösztönösen elkészített lakomája egy igazi mély összetartás és összetartozás jele, ami nélkül nem végezheti szolgálatát.

Szabadság és közösségvállalás, belső feloldódás és összetartozás jellemzik a mi időnkben a szolgáló egyházat. Ez tehát az új irány, az új cél mindnyájunk számára az előttünk levő úton. És ha ma Isten hívása Illésen át minket is megszólított, akkor az ajánlat és a megbízatás hozzánk is szólt. Számunkra is érvényes. Nem felejthetjük el, nem téphetjük ki a szívünkéből, míg valóban el is indulunk: „Menj, térj vissza, mert mit cselekedtem teneked!” Ámen.

Fordította: Nagy Irén

Ravasz László

Isten nagyobb, mint a mi szívünk

Alapige: 1János 3,18-22

Bibliolvasás: Ezékiel 11,24-27

Megint egy tétel, amelyet nem lehet elfelejteni. Ha valaki gyermekkorában hallja, késő vénségében is megismételgeti: Isten nagyobb, mint a mi szívünk.

A mi szívünk. Aránylag csekélyke jószág, és mégis mennyi bajt okoz nekünk. Egy kis rándulás, pár csepp rossz útra tévedt vér, s örökre megáll. A megálló szívről ezt mondotta Arany: Azt a kis patakot, mely a szívet hajtja, ha egyszer elapad, ki nem pótolhatja óceánja vérnek. Olyan, mikor kikerül az Isten kezéből, mint egy parányi kis óramű, már be van rendezve arra, hogy hányat fog verni, mikor áll meg. Ha gépnek néznők a szívet és teljesítményét mozgásnak, ez a kis gép hetven év alatt szinte kétszer kerülné meg a földet. Véigimenne tengereken, őserdőkön, sivatagokon, s a második

út végén valahol egy pálma alatt vagy egy világvárosi szálloda előcsarnokában hirtelen és örökre megállana. Mit gondolsz, mennyi van még hátra a te szíved útjából? Hányat vernek még azok a szívek, amelyek most e beszédet hallják? Hogy dobog, fáj, vágyik és remél mindnyájunk szíve, s eközben szakadatlan hűl; azalatt is, amíg itt ülünk, közelebb jön a halál, talán ha hátrafordulnánk, beleütnők hideg kezébe forró arcunkat, amint felénk nyúl.

És ebben a szívben van az életnek minden öröme és bánata, mindaz, amit a világból érzélem útján meg lehet ragadni vagy e világban érzélem útján ki lehet fejezni. Maga az élet van benne ebben a szívben, mert benne van a lelkesedés és a lehangoltság, a félelem és a bátorság, a gyűlölet és a szeretet, a bánat és az öröm, az életnek íze és valósága. Beláthatatlan méretű dolgok férnek el benne. Az, ami nem fér el a gondolatban, ami milliószor nagyobb, mint akaratumk: szívünkben még mindig elfér. Elfér benne a mennyország vagy a pokol. Elfér benne az egész örökkévalóság s az egész földi lét. Minden, ami nagyobb, mint mi, boldogságunk, sorsunk, a felsőbb világnak minden ígérete. Milyen beláthatatlanul nagy a szív.

Isten nagyobb, mint a mi szívünk. Alapigénk kétféle vonatkozásban ábrázolja ezt az igazságot: akkor is nagyobb, ha vádol az a szív, és akkor is nagyobb, ha nem vádol.

I.

A szív nagysága akkor kezdődik, amidőn vádolni kezd. Ebben a vádban állunk szemben önmagunk romlott lényével, fordulunk el emberi természetünk tragikus árnyékaitól és jelentjük be igényeinket egy olyan dicsőségre, amelyet elvesztettünk. Nagyon meg vagyok róla győződve, hogy az emberi nagyság első lépése a komoly bűnbánat. Nem önértetre van szüksége az embernek, hogy nagyra nőjön. Töredelemre van szüksége az embernek, hogy fogalma legyen új és örökkévaló életlehetőségekről. Éppen a bűnbánat az, amit a mai modern ember legkevésbé tud megérteni és átélni. Voltak korszakok, voltak népek, amelyeknek életéből tökéletesen hiányzott a bűnbánat. Az egész görög világ csodálkozva nézett arra, aki bűnbánatot prédikál nekik. Ők lelkesedést, rajongást, önértetet, békességet, bármi egyéb emberi érzést megértettek, csak a bűnbánatot nem. A mai modern ember mindent szívesen hallgat, csak a bűnbánatról szóló prédikációt nem. Mikor ilyesmiről beszélünk, egyszerre kapcsolódik, úgy érzi, mintha nem róla volna szó, legfeljebb azt óhajtja, hogy ellensége vagy felebarátja ébredjen bűnbánatra, de hogy e téren neki valami tennivalója volna, teljességgel nem megy a fejébe.

Vádol-e a szíved? Fáj-e azért, hogy nem szeretett eleget? Fáj-e azért, hogy bezzeg gyűlöl? Átnyilallik-e rajta, hogy annyi méltatlan örömet ültetett bele, mintha szent áldozati kelyheket szennyes lével töltenének meg? Fáj-e, hogy ennyi drága időt tekozott el anélkül, hogy kitárult volna fölséges mennyei örömök számára? Vádol-e a szíved azért, hogy annyira kellett neked a hatalom, a siker, úgy rohantál az élvezet után; mennyit szenvedett, ha az ellenfél győzött, ha másnak jutott az öröm, ha meg kellett hajolni más előtt!? Vádol-e a szíved azért, hogy nem lettél jobbá, nem itatott át valami újjászülő mennyei erő, nem érezted boldogan és remegve a Jézus közellétének átformáló erejét; vádol-e a szíved, hogy csak az vagy, ami vagy? Látod-e azt, amit rontottál a világon, azt a pusztulást, melyet engedtlenséged, rossz példák hozott, azt a pusztító és kiábrándító hatást, melyet azokra tettél, akik bizalommal tekintettek reád? Vádol-e a szíved a balfogásokért; a rossz szándékokért, a győzedelmeskedő ember új meg új sikeréért; szeretnél-e sírni azért, hogy csak olyan vagy, amilyen valóban vagy?

Isten nagyobb, mint a mi szívünk, mondja az Ige. Először is ő mindent tud. Akár mennyire vádoljuk magunkat, az ő csendes és felséges szentsége, az ő megsértett neve még nagyobb vád. Mindent tud, azt is tudja, amit mi nem tudunk, magunktól is elrejtett gondolatainkat, tudatalatti világunk töréseit, sebeit. Látja az átöröklés útján belénk költözött pusztító erőket, tudja, látja, figyeli mindazt a világromlást, ami általam és belőlem szabadul fel. Ő mindent tud. Mennyiszor nagyobb a szívemnél az ő felséges és félelmes mindentudósága!

Isten nagyobb, mint a mi szívünk, és ő mindent tud. De olyan dolgokat is, amikről nekünk álmunk se volna, ha ő nem üzent volna róla evangéliumot. Ő mindent tud, tudja azt, hogy mikor még világ sem volt, minket átadott a békesség királyának, a Szentháromság második személyének, a Fiúnak. Ő tudja azt, hogy öröktől fogva látott és szeretett, s nagy-nagy történelmet készített azért, hogy dicsőségében hozzánk megérkezzék. Ő tudja azt, amit te talán eddig nem tudtál, hogy a keresztfia nagy áldozata éretted is szól, s annyira a tied, mintha csak éretted halt volna meg az Úr. Ő tudja azt, hogy irgalmának mik a mélységei, és hogy kegyelmének hol vannak a határai. Ő tudja azt, amit te nem tudsz, hogy a holnapok megannyi új küszöb, amelyen át csodálatos dicsőség szentélyébe érkezel. Ő tudja azt, hogy ha vádol téged a te szíved, gyermekévé lettél, és az ő kezéből soha senki ki nem szakíthat.

Ha vádol téged a te szíved: Isten nagyobb, mint a mi szívünk.

II.

És Isten nagyobb, mint a mi szívünk, akkor is, ha már nem vádol a szívünk. Akkor is, ha már bűnbocsánatát megtaláltuk, a kereszthez befogóztunk és megkósoltuk, hogy mi az irgalom. Amikor már nem vádolhat a szív, mert egy erős, igaz és hű bizonyosság véd és érette felmentést találunk. A megújult, a Krisztusban újjászületett ember teszi meg teljes joggal azt a vallomást, hogy Isten nagyobb, mint az én szívem. Tulajdonképpen mindennap ezt érzi, ezt tapasztalja újra, ettől mámorosodik meg, ebből táplálkozik ereje és hősiessége, vagy amint az alapigénk mondja: bizodalomunk van az Istenhez, és akármit kérünk, megnyerjük tőle. Minden bizodalomnak, a gondviselés megtapasztalásának nagy előfeltétele az, hogy felmentést nyertünk szívünk önönön vádjai ellen. Isten elfogadta érettünk az egyszülöttnek nagy elégtételét, közbenjárására könyörült rajtunk, és őerre úgy tekint reánk, mintha nem is fogadott fiak, hanem természet szerint való gyermekei volnánk, olyanok, mint Az, aki nem teremtett, hanem öröktől fogva született. Úgy érzem, hogy megint a hit legvakmerőbb, legtámadóbb és legkihívóbb kérdéséhez érkeztünk, mikor a hívő szinte mindenhatóságot igényel magának, azt állítván, akármit kérjünk, megnyerjük tőle. Ez a kihívó, vakmerő bizonyosság száz százalékgig igaz, de csak abban a kapcsolatban, ahogy alapigénk mondja: ha azt cselekedszük, ami kedves őelőtte. E világon legfőbb jó az Isten akarata. Ha ezt az akaratot engedelmisséggel magunkévá tesszük, bennünk és általunk, tehát reánk nézve is, a legfőbb jó valósul meg. Lehet, hogy ez a legfőbb jó testileg szenvedés, ma kínpad, holnap halál. Lehet, hogy rettentő próba, fokozatos és kegyetlen elszakadás ennek a világnak minden hiúságától és dicsőségétől, lehet, hogy gyötrelmes éhség és senyvesztő ínség, de éppen azért, mint az ő akarata, belsőleg, lelkileg egy új és dicsőséges világteremtésnek kezdeményezése.

Isten nagyobb, mint a mi szívünk. Csupa erő, győzelem, élet és bizonyosság. Csupa szépség, szeretet, legfőbb mértékben való öröm és boldogság. Ez a nagy-nagy és dicsőséges Isten mindenhatóság, örök szeretet és legfőbb bölcsesség. Tehát tudja, hogy mi válik javunkra, mert bölcsesség; azt rendeli, ami javamra válik, mert örök szeretet, és kiviszi, amit szerelme sugall, mert mindenhatóság. Ez a felséges Isten akármilyen nagy, akármennyiszor nagyobb, mint az én szívem, mégis a szívem révén egészen az enyém. Benne élhetek, hozzásimulhatok, őt átfoghatom, szívem révén magamévá tehetem, mert szívemet neki adhatom. Király, aki szedi adóját: szívedet, e rozsdás pénzdarabot, tedd a tenyerébe. Gazda, aki mirhát szüretel: szívedet, e dércsípte gyümölcsöt, rakd a kosarába. Isten, aki oltáraitra új lángokat kíván: szívedet, e maréknyi tömjént, dobd az ő tűzébe! Ámen.

(Közvetítette a rádió 1932-ben.)

Vasárnap délutáni prédikációk

Adorjáni Nagy Aranka

Az útmutató Isten

Alapige: Zsoltárok 25.4-5

Mi emberek folytonosan útkeresők vagyunk a világon. Ez az útkeresés már a megszületésünkkel kezdődik, és azután egész életünk folyamán keressük a megoldásokat, a módokat, az eljárásokat, hogy boldogulhassunk. És telve van ez a föld utakkal, amelyek keresztül-kasul behálózják azt. Nélkülük nem lehetne eligazodni a világon. Az ember ezért igyekezett mindig utakat törni és építeni. Még ma is nyomára lehet bukanni a hajdani pompás és erős római kori utaknak, és csodáljuk modern korunk büszkeségeit, az autósztrádákat, a felül- és aluljárókat, amelyekeken akadály nélkül száguldhat céljai felé a gyorsasághoz szokott, türelmetlen ember. És vannak vasutak, víziutak és légiutak, de vannak bámulatossá pontosságga kijelölt utak a kozmosz tájain, amelyek más égitestek felé vezetnek.

A huszonötödik zsoltár két verse egy örökszép imádságminta. Aki írta, nem elégszik meg a hagyományos, szokványos, atyáinktól tanult, kitaposott emberi módokkal, utakkal, eljárásokkal, hanem valami mást akar. Mintha idegenül elfordulna a világtól és egészen fölfelé irányítaná a tekintetét, amikor ezt kéri: útaidat, Uram, ismertesd meg velem. Isten útjait akarja, amelyek megegyeznek az Úr akaratával. Csupa önátadás, csupa engedelmesség hangzik ki belőle.

Milyenek hát az Isten útjai? Az út-kérdést megfejtí nekünk Jézus, amikor arról beszél, hogy vannak széles és keskeny utak. Mindenik elvezet valahová. A világ a szélesen jár többnyire. Ez a kényelmesebb, a könnyebb. Akadálytalanul, teher nélkül, kis és nagy hazugságokkal, csalásokkal, áldozatok nélkül szeretünk járni. De ez a kárhozatra visz, és sokan járnak rajta, mondja Jézus. A másik a keskeny, mely ösvény csupán, de ez a tusakodó, a bűnnel harcoló, az önmagát megtagadó, az áldozatot vállaló élet útja, amely mellett jobbról, balról ott vannak Isten törvényének korlátai. Ezen kevesen járnak, pedig ez az életre visz.

Az ószövetségi imádkozó a törvény útjainak és ösvényeinek megismerésére és azok betartására vágyik. Ott ragyog előtte a kettős tábla. Az elsőn négy ösvény az Istenhez való viszonyunkat határozza meg, a másodikon lévő hat ösvény felebarátaink felé mutat. Tudja, hogy nehéz ezeken járni. Megvannak a buktatói. Alázatos gyermek módjára szól Istenhez, és vezetését kéri: vezess igazságodban, taníts engem! Milyen megindító volt, amikor gyermekeink még gyengék, kicsik voltak, és meleg, puha kis kezük a mi erős kezünk után nyúlt, hogy vezessük őket. De milyen fájó, amikor már kitépik dacosan kezüket a kezünkéből, és magabiztosan azt mondják: ne taníts, ne vezess engem! Magam is tudom az utat, sőt jobban tudom nálad!

Azt is megvallja az engedelmes szívű zsoltárfíró, hogy az Úr az ő szabadító Istene. Csak ő szabadíthatja ki, ha útvesztőbe jutott. Vajon nem jársz-e életed valamilyen vonatkozásában most téves úton? Nagy fáradtsággal jár minden visszaút. Csak Istennél van a szabadulás, ha alázattal, beismeréssel megadod magad neki.

Az egész Ótestamentum arról beszél, hogy miként mutatta Isten szövetséges népének az utat Egyiptomból Kánaánig és tovább, állandóan a történelem folyamán. Nemcsak mutatta, de meg is világította azt. Éjjel tűzoszlopként, nappal ködfelhőként haladt előttük, mert keskeny volt ez az út és viszontagságos. Éhség, szomjúság, összecsapó és szétnyíló tengerhullámok, kígyómarás, sok zúgolódás és engedetlenkedés váltogatták egymást. De mindig kellő időben jött a szabadítás. A te számodra is így jön, ha helyes útmutatása szerint akarsz járni, ha belátod, hogy egyeztetned kell utad az ő akaratával, hogy egybeessék a te utad azzal, amit Isten jónak lát.

Egy kiváltképpen való utat mutatok néked, mondja Pál apostol az első Korinthusi levél 12. részének utolsó mondatában. Olyan ez a mondat, mint egy nagy kettőspont,

amely a 13. részre, a szeretetről frott örök igazságokra mutat. Ha szeretjük Istent és felebarátainkat, akkor egész biztosan nem fogunk helytelenül eljárni velük szemben. A szeretet a legbiztonságosabb út, amely minden törvény-ösvényt összefoglal.

A mi Urunk Jézus Krisztus hatalmas utat tett meg az emberért, amikor alászállt a menny magasságából, a világmindenség kormányzó középpontjából, az Atya jobb-járól, le ide, a mi sötét és tövises földünkre, hogy láthassuk, hogyan jár a földön Isten. Útja itt kanyargott harminchárom éven át Názárettől a golgotai keresztingig. És ezen az úton folyton útbaigazított az adó, a házasság, a bűnt, az imádság és az örök élet kérdéseiben. Folytonosan mutatta az utat Isten országa felé. Ő maga lett az út. Keresztre feszített testével áthidalta azt a mély szakadékot, amely ott tátongott a bűnös ember és a szent Isten között. Ezen a hídon, az ő testén lépdelve lehetséges nekünk Isten felé mennünk.

A szeretet bizalmas vallomásával zárja be imáját a zsoltárfő: Mindennap várlak téged. Annak szoktuk ezt mondani, akit nagyon szeretünk, aki nagyon közel, a legközelebb van hozzánk, akivel mindennap találkozni óhajtunk, akit látni akarunk, aki gyermekünk, barátunk, szerelmesünk. Jézussal nemcsak karácsonykor, nemcsak húsvétkor és pünkösdkor lehet találkozni, nemcsak vasárnaponként, hanem naponta, otthon is, amikor kinyitod az Írást, hogy lapjai közül otthonodban kiléphessen elébed. Naponta alkalmat kell adni neki, hogy mutathassa neked az utat, hogy elmondhasd neki az ének soraival: Fogjad kezem, az út sötét előttem, ha fényeddel meg nem világítod, de így, Uram, a mennyből jövő fénynél reád tekintve bizton indulok.

Keresd hát mindennap az általa mutatott irányt, hogy majd időn és téren túl elvezethessen Isten örökkévaló országába. Ámen.

Maurice Devaux
Svájc

A sánta meggyógyítása

Alapige: Apostolok cselekedetei 3,1-10

A pünkösd története után, az első megtérések, valamint az első keresztyén gyülekezet megalakulása után e nap egy csodálatosan szép textust hallunk.

Hozzászoktunk Krisztus beszédeinek hallgatásához, megszoktuk az általa véghezvitt csodákat, de ez kissé sok számunkra, mivel tanítványai közül kettő hasonló hatalomról, hasonló erőről és sikerekről tanúskodik. Ha ezen csodálkozunk, ez azt jelenti, hogy elfelejtettük azt, ami pünkösd napján történt, és azt is, amit Jézus Krisztus mennybemenetele előtt mondott: Nem hagyalak titeket egyedül, nem hagyalak titeket árván, elküldöm nektek a Lelket, Isten szent leheletét. Krisztus földi szolgálatának megvolt a folytatása. Isten hű maradt népéhez. Jelenléte az egyházban új, a testi alaktól elvált jelenlét, de valóságos jelenlét lett, mely zavaró és megdöbbenő sokak számára.

Isten Szentlelke fúj, új szavakat alkot, és új tetteket valósít meg.

Péter és János, Jézus Krisztus hívei, délutáni imádságra mennek. A templomba vezető kapu egyikénél a kemény valóságba botlanak. Annak ellenére, hogy Isten „tejjel és mézzel folyó földet” ígért népének, íme, ennek a földnek egyik lakója koldusbotra jutott! Természetesen ez az ember nyomorék, sánta, de jelenléte ott a templom kapujában miként értelmezhető? Isten végtelen gazdagságának a sértése ő, de manapság mindenki hozzászokott ehhez, s ami a legrosszabb, mindenki belenyugodott ebbe.

És mégis, itt valami meglepetésszerű dolog fog történni. Délutáni imádságra menve, Péternek és Jánosnak valószínűleg az imádságon kívül nincs semmi különösebb terve, de Istennek terve van velük, mert az imádság és a cselekvés egymástól elválaszthatatlan. A koldus látása Pétert felkavarja. Jelenléte számára elviselhetetlenné válik. Szentlélek indítására megáll a sánta koldus előtt, és így szól

hozzá: „Nézz mireánk!”... „Nézz mireánk!” Kétség nélkül Péter azt akarja ezzel mondani, hogy mi is csak egyszerű emberek vagyunk, de nézz mireánk, nézd meg ruhánkat, kezünket, és lásd, nincs sem ezüstünk, sem aranyunk, tehát nem várhatod tőlünk még a legkisebb alamizsnát sem. De azért nézz meg jól minket, mert van egyebünk, mert van egy szavunk és van egy nevünk, de micsoda szavunk és micsoda nevünk! „A názáreti Jézus Krisztus nevében, kelj fel és járj!” És a csoda megtörténik. Isten egy beteg, nyomorék és a koldulásig lealacsonyodott embert használ fel arra, hogy ismét megcsillogtassa mindenható erejét. Egy szó, mely az élet hatalmát hordozza. Micsoda ellentmondás!?

Élni akarunk, és azt gondoljuk, hogy kincseink vannak, de életünk e sánta kolduséhoz hasonlít. Koldulók, kéregetők vagyunk, mert mindig hiányzik valamink ahhoz, hogy jobban élhessünk. Mindig többre vágyunk, és csak nagyon ritkán vagyunk hálásak azért, amink már megvan. Életünkben mindig az a legfontosabb, ami nekünk éppen hiányzik. Az egészségre, a gyógyulásra való vágyakozásunk jogosnak tűnik, de a sikerek, a megvalósítások és a gazdagság kérése már irrelevantnek tűnik. Lelkileg nyomorékok és bénák vagyunk; nyomorék és béna a szívünk, mert túl gyakran vagyunk képtelenek a szeretetre, az adományozásra. Zsugori kézzel bánunk a kedvességgel, a szeretettel. Szűkmarkuskodunk a reményt keltő, biztató szavainkkal. Fösvénykedünk nyitottságunkkal és vendégszeretetünkkel is. Egyszerűen nyomorék és béna szívűek vagyunk. Minden gazdagságot és hatalmat koldulónak, minden megbénult szívű embernek azt szeretném mondani, hogy látogasson el a börtönökbe, látogassa meg a kórházban fekvő szomszédját, próbáljon egy munkanélkülihez közeledni, nyújtsa oda karját egy nyomoréknak, beszéljessen el egy menekülttel, és minden biztonnyal meg fogja érteni, hogy fogyatékosága nem más, mint a félelem és a vakság szülötte. Meg fogja érteni, hogy igen sokat tart önmagáról...

Lehet, hogy találkoztatok már szemfájós emberrel, aki a szürkehályog betegségében szenvedett. Az idős kor betegsége ez, mely nehézkessé, zavarossá teszi a látást, olyan, mintha egy sáros ablakon próbálnánk keresztülnézni. Operáció után az illető talán azt fogja mondani, hogy amit vele tettek, az kissé olyan, mintha a sáros ablakot megtörölték volna egy száraz ronggyal. Egy kevés világosság gyúlt, egy új terület világosodott meg, az összefolyt formák visszanyerték körvonalait, a távolságok teret nyertek, és a valóság újra tárgyilagossá vált. Ez az igazi csoda, ez Szentlélek munkája, és ez az, amit az első keresztyének átéltek, ez az, amit a sánta koldus átélt. Ez egy olyan esemény, mint egy száraz ronggyal való kiadós törlés életünk sáros ablaküvegén. Jobban, messzebb, tisztábban és határozottabban látunk. Ők, akik hályogos szemükkel eddig néhány méternél tovább nem láttak, most tisztán látnak, szívük által most hirtelen a megnyílt eget látják. Ez az ember találkozása Istennel. Ez a találkozás először lelki meg hasonulás, majd az étellel való találkozás. Erre a találkozásra volna szükség ahhoz, hogy az emberi szív újra az erős szeretet ritmusában dobogjon.

Tíz évvel a második világháború után egy nagyon várt mű hagyta el a sajtót. A mű egy francia tudós, pontosabban egy atomfizikus munkája volt, címe: „Útött-e már a H óra?” A szerző szerint a H óra egy univerzális katasztrófa vagy egy új aranykor hajnala lehet, aszerint, hogy miként alkalmazzák az atomenergiát. A mű előszavát a híres fizikus, Albert Einstein írta. Ebben az előszóban hangzott el a következő kijelentés: „Az atom által felszabadított erő mindent megváltoztatott, kivéve a gondolkodásmódunkat. Ahhoz, hogy az emberiség túléljen egy lehetséges atomkatasztrófát, egy új gondolkodásmódra van szükség.” Ehhez hozzáteszem azt, hogy az az új gondolkodásmód végül is nem új, hanem egyszerűen az evangélium gondolkodási módja, az örömhíj, a szeretet és a béke ereje — fel kell fedoznünk újra az evangéliumot, melynek életünk tüdejévé, élető elvévé kell válnia.

Emlékezzetek most arra, hogy egy születésétől kezdve fogyatékos, nyomorék ember milyen nyomorúságban él — de íme, Isten képes őt lábra állítani és járóvá tenni. Ha ő ezt akkor és ott meg tudta tenni, hogyne tudná itt és most ismét megtenni?!

Isten Igéje Péter szájából most ismét szól hozzánk: kelj fel és járj, kelj ismét útra. Ez az Ige lábat akar adni nekünk, hogy felállhassunk, ez az Ige fel akarja szabadítani szívünket, meg akarja nyitni szemünket. Lehet, hogy ma még nincs semmiféle terünk, de egész biztos, hogy Istennek van terve mindenikünk számára. Isten terve az, hogy szeretetet adjunk és kapjunk.

Egy meséskönyvből merítve az ötletet, megállhatnánk Isten előtt, és így beszélgethetnénk vele: „Láttam, Uram, hogy a földre vetett magokból a nap és az eső hatására virágok nőnek, de nemcsak virágok, hanem fák is. Hasonlóképpen láttam, hogy kövekből és betonból utak vannak és házak épülnek, sőt templomok is.

Kérdem én, hogy lehetne megtenni azt, hogy az emberek lelke bennük egyre nőjön?! Néha annyira magukba zárkóznak, mintha megbénultak volna. Faggatni sem merjük őket, annyira elmerülnek problémáikban, munkájukban, tudományukban, hogy sokszor azt kérдем: élnek-e ezek az emberek még egyáltalán?! Mondd, Uram, nem a szeretet az, amelyben az ember felmagasodik? Nem a szeretet hatására emelik fel fejüket az emberek, éppen úgy, mint a virágok?

Ó, igen, ó, igaz, ez az, amit nem szűnsz meg ismételni számunkra. Bizony a szeretet az a legcsodálatosabb építőjáték, amit az embereknek ajándékoztál. De az igazság az, hogy az emberek nem nagyon tudnak játszani vele, ezért használati utasítást kéne küldj nekik, hogy eszükbe jussanak újra a játékszabályok...

Ó, igen, lehet, hogy a játékszabályt ismerik ugyan, de akkor miért nem tudják alkalmazni? Próbáld ezt megmagyarázni nekem; hallgatlak, Uram!

Igen, értem, azt mondtam, hogy a legcsodálatosabb építőjáték, amit az embernek ajándékoztál, a szeretet. Igen, valóban az, de akkor mi van? Most már értem, Uram, az emberek túl komolyak ahhoz, hogy játsszanak vele, hisz igazán csak a gyerekek azok, akik mindig arra gondolnak, a szeretetre gondolnak.”

Ezért szólj újra hozzánk, béna szívű gyermekeidhez, a Krisztus Jézus nevében: Kelj fel és járj! Ámen.

Fordította: Szegedi Katalin

Sepsy Károly
Debrecen

Rend a lelke mindenek

Alapige: 2Thesszalonika 3,6-18

Ma Pál apostol egyik levelének befejező sorait olvastuk. Pál egy gyülekezet rendetlen állapotáról ír, illetve megfogalmazza a kívánatos, a kötelező „rendet”. Számunkra azért fontos ez, mert mi az ősgyülekezetek életmódját mintának tekintjük. Így Pál apostol intelmei érvényesek ránk, e mai gyülekezetekre is.

1. Ezek az intelmek így kezdődnek: „A mi Urunk Jézus Krisztus nevében rendeljük néktek, atyámfiai!” Pál itt az egyházfegyelem gyakorlati vonatkozásairól ír. Minden intézménynek van alapszabálya, van házirendje és van végrehajtási utasítása. Az Isten anyaszentegyházának is van. Az egyes gyülekezeteknek is van. Ha nincs — az nagy baj! Ezért írja Pál ezt a levelet Thesszalonikába. Mérjük meg magunkat, vajon köztünk nem időszerűek-e ezek az intelmek? A mi gyülekezeti életünkben vajon helyén van-e a „rend”? „Rend a lelke mindenek!” — állítja az ősi mondás. Vajon milyen az a rend, ami „lelket ad” a dolgoknak, ami értelemmel és áldással tölti meg az életünket?

2. Pál ezt a rendet így kívánja megvédeni Thesszalonikában: „...vonjátok el magatokat minden atyafitól, aki rendetlenül él, és nem ama utasítás szerint, amelyet mitőlünk kapott.”

A „rendetlen” szó Pál görög nyelvű levelében így hangzik: Ataktosz. Zenész szívemet nagyon megdobogtatja, mert ez zenei műszó is. Azt jelenti: taktus nélküli, aki kiesett a taktusból, ritmustalan, rossz ritmusú. A zenében nagyon fontos a ritmus.

Ha valaki zenekarban vagy kórusban elvéti a taktust, a karmester leinti a zenét. Gyülekezeti éneklésben, de minden közös zenélésben alapfeltétel, hogy mindenki bartsa a „taktust” — ne fusson gyorsan előre, ne húzza vissza lassan, egyéni hangjával ne zengjen ki erősen, hanem olvadjon bele az együttes ritmusába, ne legyen ataktosz. Így van ez az élet egyéb területein is. Az orvos pulzuszavarokat észlel. Egyik kezével a beteg csuklóját fogja, másikkban az órát tartja. Számolja az érverést, s rosszállóan csóválja a fejét, ataktosz-ritmus, nem szeretem! Vagy napjainkban — a szerelő rossz motorhangokat észlel az autónál: a motor járása ataktosz — kihagy, egyenetlen. Vagy amikor az életritmus bomlik meg: a lélek vagy az értelem ritmusa — s minden összekuszálódik. Hány ember szenved ettől az ártalomtól! S hány keresztyén élete ilyen ataktosz, mert nem Isten Lelkének ritmusa szerint dobog!

3. Thesszalonikában mi volt ilyen ataktosz? Az, ami a Jézus visszajövetelének várásából, pontosabban annak félreértéséből fakadt. Elterjedt az a felfogás, hogy ha Krisztus még ez életben visszajön, akkor itt e földön már semmit nem érdemes kezdeni, inkább készülni kell elébe, inkább várni kell az ítéletre visszatérő Krisztust. S ez gyakorlatilag abban áll, hogy a gyülekezetben sokan abbahagyták a dolgozó életet, semmittevőkkel váltak. De enni kellett, adjanak hát, akiknek van! Kéregző, mihaszna életet éltek, miközben „nagy hittel, szentül” várták Krisztust. Így torz lelkekkel váltak.

Pál ezt ataktosznak, rendetlennek ítéli, elutasítja, és úgy „rendeli”, hogy az ilyenektől határolják el magukat a keresztyének. Hiszen nekik szolgálatuk, feladatuk van ez életben. Krisztust éppen hogy serény tevékenység közben kell várni, hogy „a szolgát ura, amikor visszatér, ily munkában találja”. Luther azt mondta: „Ha tudnám, hogy Jézus Krisztus holnap visszatér, ma még elültetnék egy almafát.”

4. Pál a maga példájára hivatkozik: „Nem viseltük magunkat köztetek rendetlenül. Sem ingyen kenyeret nem ettünk senkinél, hanem munkával és fáradsággal, éjjel-nappal dolgozva, hogy közületek senkinek ne legyünk terhére.”

Az Ótestamentumban a munka tisztelete igen hangsúlyos. „Ha egy apa nem tanította meg a fiát egy mesterségre, akkor csak a lopásra tanította meg” — mondta egy híres rabbi. Minden rabbinak volt mestersége. Voltak köztük pékek, fodrászok, ácsok, kőművesek vagy takácsok, mint éppen maga Pál is. Jézus ácsmester volt. 30 éves koráig a názáreti ácsműhelyben dolgozott. A monda szerint ő volt Izraelben a leghíresebb ács, aki tökéletes igásjármot tudott készíteni. Messze földről keresték fel, hogy egy pontosan illeszkedő, jó jármot vásároljanak, mely nem töri fel az ökör nyakát. Nem véletlenül mondja Jézus hívogató Igéje: „Vegyétek föl magatokra az én igámat, mert az én igám gyönyörűsége és az én terem könnyű!”

5. Pál „éjjel-nappal dolgozva” végezte szolgálatát Thesszalonikában, és nem a mások, hanem a „maga kenyerét” ette. Másutt mondja, hogy akik lelki szolgálatot végeznek, azok jogosan elfogadhatják a nekik nyújtott kenyeret, mert akik lelki javakat osztanak, indokolt, hogy testi jókat kapjanak cserébe.

Ő ennek ellenére mégis saját kenyerén volt Thesszalonikában, mert példát akart mutatni ennek a gyülekezetnek. A példa szót a „típusz” = típus kifejezés képviseli a görög szövegben. Egy munkálkodó, szorgalmas, tevékeny típust akart megvalósítani: az éjjel-nappal munkálkodó, nem mások terhére élő, küldetését betöltő, Krisztust cselekvően váró típust. Pál Jézus Krisztustól tanulta ezt: „Az én Atyám mind ez ideig munkálkodik, én is munkálkodom.” Pál így tanítja ezt tovább: úgy dolgozzatok, „mint az Úrnak”. Ilyen a keresztyén ember. Ezért kedvelték a hívő munkásokat még a legkeményebb időkben és helyeken is, mert megbízható, szorgalmas, hűséges emberek voltak. Ha ilyenek voltak, beleillettek a „típusba” — a keresztyén ember típusába. Mert van ilyen! És kérdezzük meg: van-e református típus? — Nem a „vastagnyakú” kálvinistára, hanem a Krisztussal, a Krisztusért sívóan és vidáman, hűséggel és szakértelemmel dolgozó, helytálló hívő emberre gondolunk.

6. A mi lelkészeink kinek a kenyerét eszik? Másként fogalmazva: „dolgoznak-e a papok”? Ez a csúfondáros kérdés, olykor állítás, gyakran elhangzott a közelmúltban.

A lelkész munkájáról nemigen szoktunk beszélni, legalábbis a nyílt színen nem. A mai Ige kényszerének engedve, most tegyük meg! S aki az iménti kérdésre választ akar

kapni, annak javaslom: nyisson be egy délelőtti órán a lelkészi hivatalba, üljön le egy székre, ha éppen talál szabad helyet, és figyelje, hogy e szűk helyen milyen fokozott munka folyik. A telefon szinte percenként csöng, keres minket a fél város, a fél ország, olykor a fél világ. Egy százkezü, türelmes, készséges, minden illetékest ismerő titkárnő ügyesen pergeti az eseményeket. A másik asztalnál a segédlelkész, a harmadiknál a beosztott lelkész, az emeleti galérián másvalaki pénztárkönyvet vezet vagy a másológépen a gyermek- és ifjúsági munka meg a kórus anyagait készíti elő. A lekipásztorok keresztelési, esketési, temetési ügyekben vagy lelki problémákról beszélgetnek egyháztaggokkal, vagy leendő egyháztagok oktatását végzik, meg segélykérőkkel foglalkoznak. Írógép csattog, számítógép zizeg — szívek nyílnak meg, sorsok tárulnak fel, s ím, mindenki felé krisztusi türelem és szeretet nyilvánul meg.

S ami láthatatlan: a gyülekezet gondja, terhe, a szolgálatok sokasága — a mindenkinek mindenné lenni parancsa, az adni-adni-adni igénye. Az este és az éjszaka pedig a feltöltézésre, az utánpótlásra kell, hogy holnap is meg azután is legyen üzenet az igehirdetésben a gyülekezet számára.

No és mikor pihennek a lekipásztorok? Semmikor, mert a szabad nap intézményét nem ismerik. Erre nincs lehetőség. Így is nyomasztja őket az a gond, hogy nem ennyit, háromszor ennyit kellene végezni! Jó lenne gyakrabban belépni a családi hajlékokba, menni a távolmaradók után, hívni Krisztushoz, akik róla még nem is hallottak életükben, akiknek egészen mást mondtak és tanítottak.

„Dolgoznak-e a papok?” — Tessék csak figyelni őket, és tessék bátran megkérdezni erről őket! És tessék egy keveset imádkozni értük: — Isten óvja meg kimerültségtől, infarktustól, kiüresedéstől, kedvetlenségtől, elkeseredéstől, félelemtől és gyávaságtól. Isten adjon nekik erőt, regenerálódást, új felismeréseket, Krisztusi szeretetet, bátorságot, reményt a holnapok iránt, adjon nekik Szentlelket bő mértékben.

7. Ez volna hát az apostoli, de a mindenkori előljárói példa: „Magunkat például adjuk néktek”, vagy tőpust formálunk — hogy minket kövessetek. Ez az áldott gyülekezet, ahol így vannak rendben a dolgok, ahol „rend a lelke mindennek”. A Krisztus rendje!

Ki-ki „csendesesen munkálkodva, a maga kenyerét” fogyasztva — ne kövesse a „rendetlen”, az ütemből kiesett, rossz ritmusú, hamis hangú és szándékú magatartást. Ettől határolja el magát, éljen és szolgáljon a Krisztus lelkével.

8. Pál szavaival zárjuk: „atyámfiak, meg ne restüljete a jó cselekvésében!” Azaz: Ne fáradjatok bele mindezekbe! De sokszor tör ki belőlünk: én már úgy belefáradtam a hitvesem, a gyermekem, a szomszédom, a többi ember viselkedésébe. Sok szépet próbáltam, sok áldozatot hoztam, de elég volt! „Ne fáradjatok bele a jó cselekvésébe!” Mert rend a lelke mindennek”, s az örök rend, a rendeltetés Krisztusban válik lehetségessé és lesz áldássá életünkben. Ez a rend élet az embernek és dicsőség Istennek. Amen.

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Csiha Kálmánné

Emmaus felé

Alapige: Lukács 24,29

Életetek e szép órájában mindannyian azt szeretnénk, ha ti az Ige gazdag üzenetével tudnátok elindulni. Ilyenkor a fiatalok sok ajándékot kapnak, sok szülői szeretet nyilvánul meg irántuk, sok kedves baráti biztató szó veszi körül őket. És ti mindezt mosolyogva, örömmel és hálával fogadjátok. Azonban itt és most a templomban, a gyülekezet közösségében mindennél fontosabb számotokra az, hogy mit üzen nektek Isten. Az a mennyei Atya, aki egész életeteket szemmel tartotta, aki — hisszük — egymás felé vezetett benneteket, hogy legyetek ti ketten egész életen át egy úton járó boldog emberek.

A felolvasott Ige cselekménye húsvét utáni esemény. Az emmausi tanítványok szívükben keserű csalódással és mély szomorúsággal hazafelé tartanak Jeruzsálemből. Bánkódnak afelett, ami Jézus Krisztussal történt. Hitükben még nem jutottak el a feltámadás tényének öröméig, hanem a nagypénteki eseményeknél időznek. Ekkor lép hozzájuk a feltámadott Jézus és elkezd beszélgetni velük. Mennyi szeretet remeg szavában, amikor megkérdezi a tanítványokat: „Miért vagytok szomorú ábrázattal?” Az Ige első üzenete számotokra, kedves ifjú pár, az, hogy ha majd sokféle emberi gondolattal, csalódással vagy szomorúsággal küszködve úgy fogjátok érezni, hogy csak ketten vagytok az úton, akkor se felejtsetek el, hogy Jézus Krisztus mindig ott lesz veletek, akár mint láthatatlan útítárs, akár mint az életetek különböző eseményeiben megmutatkozó hatalom, akár mint győztes szeretet. Nektek jó tudnotok, hogy Jézus Krisztus mindig veletek lesz.

A tanítványok a feltett kérdésre őszintén kitérnek a szívüket, holott nem tudják még, hogy Jézus Krisztus van velük, úgy vélik, hogy egy vándor az, aki az úton hozzuk szegődött. Ti sose felejtsetek el azt, hogy a hozzátok szegődő, utakat szemmel tartó Krisztusnak mindig ilyen őszintén kell feltárnotok gondolatokat és gondolataitokat. A házasságban gondok jelentkeznek, a házasságban olyan problémák adódnak, melyeket a magunk erejéből nem tudunk megoldani. De a házasság csodás alkalom azok számára, akik Istenben hisznek, és akik Jézus Krisztust elfogadták életük urának, mivel mindig lehetőségük van az őszinte megnyilatkozásra. Imádságokban igazán mondjátok el az Úr Jézusnak mindent; imádságokban tárjátok fel szíveteiket előtte, mert nagyon nehéz annak, akinek nincs hite, és aki egyedül akar mindent megoldani az életében. Ezért állandóan keressétek őt, keressétek a templomban, keressétek az Úr asztala mellett, s legyetek ott, amikor felétek nyújtja megtörött testének és kiontatott vérének javait. Örvendeztetek gondviselésében, mely felétek ragyog a kis virágok színeiben, a csillagos ég fényességében, szüleitek és testvéreitek segítőkész szeretetében.

Az emmausi tanítványok hazaérkeznek, Jézus tovább szándékszik menni. Ekkor hangzik el hozzá a tanítványok ajkáról ez a szép hívás: „Maradj velünk.” Nemsokára ti is, kedves fiatalok, haza fogtok érkezni. Hiszem, hogy boldogan, sok-sok reménységgel, tiszta szerelemmel, hűséges szeretettel, ifjúkori magabiztossággal fogtok megállni új otthonotok ajtaja előtt. De tegyetek úgy, mint a tanítványok. Már az első percben, mielőtt belépnétek az új otthonotokba, hívjátok magatokhoz Jézus Krisztust, és imádságos lélekkel kérjétek: „Maradj velünk.” Mindennap, amikor munkába mentek, amikor kiléptek az otthonotok ajtaján, éreztétek szükségesnek azt a lehetőséget, hogy veletek menjen és így a bajok és gondok között ő őrizzen meg, ő tartson meg, ő oltalmazzon meg benneteket. Szívetek templomában vigyétek mindig, min-

denívé magatokkal. Amikor talán kissé fáradtan, idegesen és csalódottan hazaérkeztek, mielőtt átlépnétek otthonotok küszöbét, kérjétek az életutakban veletek járó Krisztust: Maradj velünk. Maradj velünk a pihenésben, az erőgyűjtésben, a szórakozásban.

Megfigyelhettétek, hogy mennyire megpróbálunk másképpen beszélni egymással, ha egy kedves ember van az otthonunkban. Ha Jézus Krisztus ott lesz az otthonotokban, ha valóban betölti szíveteket, akkor az egymás iránti szeretetek nem szégyenül meg soha, mivel az Úr Jézus jelenlétében szeretetek elmélyül és őszinte szeretetek hangja nemcsak egymás számára lesz kedves, akik szemtől szemben álltok egymással, hanem az előtt is, aki testileg nem áll szemtől szemben veletek, de hallja ajkatok minden rebegését és szívetek minden gondolatát.

Az emmausi tanítványok kérő szavára Krisztus velük maradt. Kedves fiatalok, sohasem szabad elfelejtenetek, hogy Krisztus, ha hittel kérétek, teljesíti kívánságokat és veletek marad. Veletek marad a világ végezetéig. A Hegyi beszédben ő maga biztat benneteket: „Kérjétek és megadatik nektek.” Közben csendesen leszállt az este. Az Ige szavai szerint a nap lehanyatlott, de nekik „megnyilatkoznak” szemeik és „megismerték Jézust”. Sok időnek kell eltelnie, amíg megnyilatkoznak szemeink, amíg igazán megismerjük, hogy kicsoda ő. De Jézus szeretetével ebben is segít minket. Próbák közben, eljövendő gyermekeitek mosolyában felétek ragyog hűséges, megváltó szeretete.

Kedves ifjú pár! Azzal a boldog reménységgel és tudattal induljatok, hogy veletek meg Jézus és veletek marad mind a világ végezetéig. Ámen.

Temetési beszédek

Balogh Béla

Folytonosság

Dr. Tonk Emilné Tavaszy Emese koporsója mellett

Alapige: Máté 7.21

Bibliáóráink continua lectióját hallottuk e mostani temetési Igében. Rendhagyó bibliáórának tekinthetjük ezt a mai alkalmat. Nem a tanulmányozás áll most a középpontjában, hanem az összegezés és a számadás; a búcsúvétel és a hálaadás. Nőszövetségünk és presbitériumunk munkás tagját kíséri el utolsó útjára ma ez a gyülekezet, melybe születésétől fogva tartozott. Figyeljünk most mindnyájan arra az Igére, amire Jézus figyelmeztet bennünket: „Nem minden, aki azt mondja nekem, Uram, Uram, megyen be a mennyek országába.” Helyénvalónak tartjuk, hogy annak az Igének a folytatása szólaljon meg most itt, melyet a bibliáóra közösségében még nem olyan rég vele együtt hallgattunk.

Az Ige a folytonosságot jelenti számunkra. „Meggzárad a fű, elhull a virág, Istennek Igéje azonban megmarad örökké.” Isten szólt kezdetben, szólt a történelmi időkben, és szól a mi jelenünkben is. Ez az Isten Igéjének a szakadatlan folytonossága. Bárcsak lenne nekünk is zavarmentes, tiszta a hallásunk, hogy minden időben meghalljuk Urunk szavát, hogy így sohase kételkedjünk mennyei Atyánk változatlan szeretetében és irgalmában. Most sem, amikor fájdalomunkban és megindultságunkban csak a veszteséget látjuk, csak a lelkünkön és életünkön ütött sebet érezzük.

Ugyancsak a folytonosságot jelképezi az anyaggyülekezet is. Az a gyülekezet, amelyben elhunyt testvérünk édesatyja és professzortársai oly sok igehirdetést, bibliáórákat és más templomi szolgálatot tartottak. Az a közösség ez, ahol őt megkeresztelték, és ahol konfirmált, ahol hűséget fogadott egy ifjú gyermekorvosnak, akivel egy életen át együtt követték az áldott orvost, Jézust. Azt a Jézust, aki a világ kezdetétől fogva a

világ végezetéig gyűjti az üdvösségre elválasztott seregét. Ez az a folytonosság, ami a világ kezdetétől a világ végezetéig tart. Ezzel a hitvalló sereggel vállalta a közösséget, ebben a gyülekezetben talált lelki barátokra. Hitte és vallotta, hogy ennek a közösségnek, Isten anyaszentegyházának nemcsak ideig-óráig, hanem örökre tagja marad. Ezzel a hittel vett részt eleinte az IKE munkájában, majd a nőszövetség tevékenységében. Ezt a munkát folytatja tovább gyülekezetünk, de sajnos most már nélküle. Erre a folytatásra kötelez bennünket a hűség, melyet néhai férjével együtt megtestesített. A szolgálat és a kálvinista lelkület továbbvitelét kell lelki örökségként itt és most átvennünk. Az Úr legyen ebben nekünk, hátramaradottaknak segítségünkre.

A folytonosságot jelzi és jelenti az Istentől neki ajándékozott család is. Felmenőiben és lemenőiben egyaránt. Apai és anyai ágon a mély erdélyi gyökerek a puritánság nemes erőit közvetítették számára. Mídon a szülői házban nyiladozni kezd értelme, azonnal megérzi, hogy keresztyén életünket nem önmagunknak és nem önmagunkért éljük. A szülők a gyermekekért, a gyermekek egymásért vannak. Mindnyájan pedig az Úrnak élnek.

Amikor családot alapít, nem felejt el az otthon kapott leckét. Tanítói oklevelének kötelezését nem érzi oly erősnek, mint a család szeretetét. Az otthont és nem a katedrát választja őrhelyéül. Gyermekeket vállal, holott férjét hadi szolgálatra hívják be. Az első két gyermek várásának boldogságát, világrajöttüknek és első megnyilatkozásaiknak önfeledt örömét rabolja el tőle a háború. És még valamit: házukat, a családi fészket a kolozsvári vasútállomás bombázásakor találat éri. Otthonuk a református kórházzal együtt megsemmisül. Mások ilyenkor feladják a harcot, ők azonban siránkozás helyett még két gyermekkel építik a családot, a lelki házat. A kegyelmes Isten őket, azaz bátorságukat igazolta. Most két leánya és két fia, vejei és menyei áldják az Istent az édesanya hívő, helytálló és szeretettel szolgáló életéért.

A teremtő és gondviselő Isten úgy látta jónak, hogy éppen anyák napján szólítsa őt magához. Igazi keresztyén édesanya volt. Azok közül való, akik előtt még a kívülállók is tisztelettel adóznak. Attól kezdve, hogy férje elköltözött az igazi hazába, támaszt azok körében keresett és talált, akiket ő nevelt fel. Tizenkét éven át nehéz szívvel hordozta az özvegyiség keresztyét. Ezt nem tudta megszokni, de nem is akarta. Tiltakozott az ellen, hogy neve elé odafírja valaki az özvegy jelzőt. Az nem igaz — vallotta —, hogy a férjéhez kötődő szál elszakadt volna. S valóban nem szakadt el: csak átminősült. Időfölvetté vált.

Folytonosságról beszéltünk a család összefüggésében is. Gyermekei és gyermekei gyermekei — a tíz unoka, valamint az öt dédunoka — a gyászjelentésben a következőképpen vallanak a féltve szeretett édesanyáról: „Előtte járt hitvalló nemzedéke örökségét nemcsak megőrizte, de szeretete sugárzásában megsokszorozta.” A hit szent örökségének őrzését és továbbadását példázta életvitelével. Vigyétek ti tovább élete példáját. Ezzel becsülitek meg emlékezetét, akár közvetlen, akár oldalági rokonság fűzött benneteket hozzá. Vigasztaljon meg Isten benneteket a maga végtelen irgalmával.

Aki ismerte, azt tudja, hogy dr. Tonk Emilné nem volt a szavak embere. De cselekedte az Isten akaratát. Ezt látta a szülői házban, és erre tanította meg övét is. Olyan vigasztaló tudnunk azt, hogy ő Krisztusra tekintve cselekedte a jót: nem várt érte elismerést vagy jutalmat. Olyan jó tudnunk, hogy ő sok más testvérrel megelőzve szolgált. És sokakat megelőzött, akik az „uram-uramozástól” remélik megtartatásukat.

Utolsó olvasmányának címe ez: Jézus tanítványai. Magát közülük valónak tartotta. Hisszük, hogy most ott van a megdicsőült tanítványok között, akiknek Jézus megígérte, hogy ahol én vagyok, titeket is oda gyűjtelek.

A drága édesanya emléke, önzetlen életpéldája indítson minket köszönetre és hálaára mennyei Atyánk iránt, aki szeretetből 75 éves koráig nektek, nekünk ajándékozta őt.

Legyen mindenkéért, mindenkben, mindenkor Istené a dicsőség. Ámen.

Az Úr adta, az Úr vette el...

Alapige: Jób 1,21

Templomban vagyunk. Istentiszteleten. Az első szó, amelyet ez alkalommal is kiejtünk, a felolvasott alapige első szava: Az Úr! Az Úrnak a nevében vagyunk együtt ezen az istentiszteleten is, mint annyi máson, amelyen ezen a helyen ő is velünk együtt olyan szorgalmasan és olyan nagy örömmel vett részt.

Föltehetjük a kérdést: mi köze van az Úrnak a mi kedves halóttunkhoz, akinek a temetése alkalmával most egybegyűltünk?

A válasz egyszerű és tömör: Az Úr adta, és az Úr vette el. Élete az Úr kezéből indult el, és őhozzá tért vissza. Isten ajándéka volt arra a nyolcvanöt évre, amelyet itt töltött a földön. Ezt nemcsak Isten tudja így, hanem mint hívő ember, ő maga is hitte, tudta és vallotta, és most az lesz a mi vigasztalásunk, ha a most hallott Ige fényében mi is így tudunk életére és halálára tekinteni.

Az Ige fénye még a születése előtti időre is ráhull. Benne volt az élete Isten tervében. Jót akart tenni vele és veletek: ajándékol adta, és fölruházta őt ajándékozó terve hívő fölismerésével. Életének nemcsak a kezdete, a forrása, hanem a folyása is új értelmet nyer ettől az Igétől. Ha Isten adta, akkor célja volt vele. Mindaz, ami ebben az életben jó és rossz történt vele, Isten végzéséből jött. És új értelmet nyer a halála is: A halálban Isten vette el őt töletek magának és magához.

A vigasztaló Ige a gyász miatt, a veszteség súlya alatt elszűkülő látókörünket kitágítja, egészen az Istentől való kezdetig és az Istentől való végig, és tekintetünket túlemeli ezen a koporsón a legmagasabb zenitig: magáig az élő Istenig. Ezért a vigasztaló látásért vagyunk a temetésen is Isten színe előtt, valóságos istentiszteleten.

Az Úr adta őt ezelőtt nyolcvanöt évvel gyermekül és testvérül. Élete végéig különös meleg szeretet volt a szívében szülei iránt. Az utolsó kívánsága is az volt, hogy kihűlt földi teste a szülei sírjában pihenjen a föltámadásig. Testvéreit, azok gyermekeit az idősebb testvér, valóságos pátriárka szeretetével hordozta a szívében, törődött velük, veletek. Sohasem beszélgettünk úgy, hogy szüleit, testvéreit, szélesebb családját ragyogó arccal ne említette volna. A tovatűnő évekkel, a sír felé való közeledtével ez a mély rokoni szeretet csak nőtt benne és általa.

Az Úr adta őt hitvestársul a hűséges szeretet gyakorlására és példája gyanánt. Tégedet, immár özvegyen maradt hitvestársát mint élete jobbik felét fogadta el az Úrtól, az ő ajándéka gyanánt, s mint drága kincsét, szeme fényét féltett és őrzött. Nemcsak a jó, hanem a rossz napokban is megmaradt az ő boldog és boldogító szeretete. Az Úr adta őt! Azért volt olyan hűséges.

Kevés édesapa volt, aki olyan sokat, minden lehető meg akart adni néktek, gyermekeinek. Amíg tehetette, külső javakban is gyümölcsöztette szeretetét. Lelki kincseivel azonban mindig csak gazdagított benneteket. Milyen jó, hogy ti is Isten ajándékát láthattátok benne és élete vége felé, amikor a nem szeretett esztendőök jöttek, egyre több örömet talált benneték és gyermekeitekben, az ő kedves unokáiban. Isten gyermeke volt ő. Mekkora ajándék volt számára, hogy élete utolsó nyarát nem csak gyermekei, hanem unokái körében tölthette. A halál előrevetődő sötét árnyékától körülengve, örömmel élt közöttetek: gyermekei és unokái között, ahol szeretetet és békeséget élvezett.

Munkakörében szorgalma, megbízhatósága és szaktudása révén eljutott a legmagasabb megbízatásokig, mondjuk mi. Az Ige fényében azonban az is Isten ajándéka volt, amit a közért tehetett. Az Úr adta őt hűséges sáfáruul mások és a maga javainak hűséges gondviselésére. Isten az életét sok ajándékkal ruházta föl, fiatal korától kezdve már munkába állította. Talentumait nem ásta el, hanem mások javára gyarapította.

Egyházában is egymás után érték az egyre magasabb megbízások. Ennek a gyülekezetnek presbiteréül, majd főgondnokául innen a templomból hívta el a

gyülekezet bizalma és azon át Isten kegyelme. Nem a nagy közéletből választottuk őt magunk közé és magunk fölé, hanem innen a templomból, ahol olyan szívesen és szorgalmasan hallgatta Isten Igéjét. Éveken át a vállán nyugodott ennek a gyülekezetnek minden gondja. Isten adta nekünk gondviselő főgondnokunkul. Amikor már nem gyakorolhatta nyilvános megbízásait, Istennek önkéntes szolgálója lett a legnehezebb körülmények között élő testvéreink vigasztalására és erősítésére. Nemhiába hallgatta az Igét, mert tovább is tudta azt mondani mások hitének erősítésére.

Még mennyit beszélhetnék arról, hogy mire teremtette és adta őt az Úr! De nincs rá szükségünk. Velünk élt, közöttünk élt. Mindannyian ismertük, és örültünk, hogy életében ismerhettük, hogy élete gazdagsága által mi is gazdagabbak lehettünk. A temetésén vagyunk együtt, a haláláról is meg kell emlékeznünk.

Erről pedig azt mondja az Ige: Az Úr vette el! Ezt pedig ne képletesen, hanem valóságosan értsük. Azt mondja Jézus a János írása szerint való szent evangélium tízennegyedik részében, hogy a halálban ő jön el az övéihez, hogy magához vegye őket, hogy ahol ő van, azok is ott legyenek.

Ha erre az életre őt magát és benne mindnyájunkat mintegy drága ajándékkal így megáldott Isten, szabad-e azt gondolnunk, hogy a halálban magára hagyja, hogy a halálban eldobta, hogy az örökkévaló Isten csakis erre a földi életre tekintette a magáénak? Hogy tiltakozik ez ellen minden gondolatunk, és milyen bizonyosságra jut el a hitünk az Ige alapján: halálában az Úr vette el, vitte át magához a mennyei dicsőségbe, az anyaszentegyház legbensőbb csarnokába, a szentek szentjébe, hogy mindörökké vele maradjon, együtt legyen előrement kedvesei halhatatlan lelkével és új találkozásra várjon bennünket is. Tőle csakis így szabad nekünk búcsút vennünk, nem örökre, hanem a viszontlátásra.

Isten nemcsak az életében, hanem a halálában is kegyelmes volt hozzá. Amire elfogytak testének erői, hazahívta magához, hogy próbákon megedződött lelke nyugalomra találjon.

Egész életében és halálában is vele volt Isten kegyelme. Valóban az Úr adta, az Úr vette el. Lehet-e más a mi utolsó szavunk, mint az Ige záró szövege: Legyen áldott az Úrnak szent neve. Legyen áldott az Úrnak neve mindazért, amit benne adott; legyen áldott az Úrnak neve mindazért, amit általa tett. Legyen áldott az Úrnak neve, hogy ha el is vette tőlünk, magamagának megtartotta az örök életre. Ámen,

mintha volna

haláláig daloljátok
másnapos kis hazátok

ha nincs is szüksége rátok
Európát ti ne hagyjátok

mert pusztulóban bő ere
romlott asszonya embere

haláláig daloljátok
ördögszekérnyi kis hazátok

rátok is szorul még Európa
mintha volnátok

mintha volna

Nagy Attila